Leto VIII. št. 35 („JUTRO“ XVI, št. 214 a) Ljubljana, ponedeljek 16. septembra 1935. Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Za obrambo narodnih meja

Jubilejna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda je podala bilanco 50 letnega dela za zaščito ogroženih narodnih postojank

Ljubljana, 15. septembra.

Jubilejna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda, ki je dopoldne polagala bilanco petdesetletnega dela te naše najstarejše in najuglednejše narodno obrambne organizacije, je bila od začetka do kraja ena sama prisrčna manifestacija iskrene privrženosti našemu narodu in njegovemu prospehu.

V dvorani Trgovskega doma se je od blizu in daleč zbrala številna, pestra množica preizkušenih borcev za narodno stvar, med njimi lepo število v borbi osivelih veteranov in izredno mnogo mladine, kar najbolj zgovorno priča, da se delo CMD, ki je bilo porojeno iz potrebe po obrambi pred tujim nasiljem v dneh narodnega suženjstva, tudi v novih razmerah, v nacionalni državi vztrajno oživlja iz zmerom novih moči. Poleg delegatov, ki so zastopali armado po vsej naši zemlji razsejanih podružnic, so skupščini prisostvovali tudi načelnik prosvetnega oddelka prof. **Breznik** kot zastopnik bana in podbana, minister dr. **Kramer** in senator dr. **Gregorin**, narodna poslanca dr. **Fux** in **Prekoršek**, rektor univerze kralja Aleksandra prof. dr. **Samec**, mestni župan ljubljanski dr. **Ravnihar**, ptujski župan **Jerše** ter zastopnik celjskega župana magistratni direktor **Šubic**, častna predsednica družbe dvorna dama ga. **Tavčarjeva**, predsednik Narodne galerije dr. **Windischer**, predsednik Zveze jugoslovenskih naprednih starešin prof. dr. **Zalokar**, prof. **Gorup** za Jugoslovensko profesorsko društvo, docent dr. **Bajič** in prof. **Jeran** za Zvezo kulturnih društev ter **Golež** za mariborsko zvezo, številno odposlanstvo vseh petih sokolskih žup na ozemlju dravske banovine, predsednik Hubadove župe dr. **Švigelj**, predsednika odvetniške in notarske zbornice dr. **Žirovnik**, ki je obenem zastopal Glasbeno Matico, in dr. **Kuhar**, predsednik Branibora prof. **Gorjanc**, zastopnik Zveze jugoslovenskih emigrantskih društev prof. dr. **Čermelj** in za koroška društva dr. **Fellacher**, ga. **Maistrova**, poleg zastopnikov in zastopnic številnih drugih narodnih, omladinskih in ženskih društev pa tudi številna deputacija naših narodnih delavskih društev iz Nemčije, v kateri so bili predsednik Centralne zveze jugoslovenskih narodnih delavskih društev v Nemčiji Pavel **Bolha** z zveznim blagajnikom **Šentjurcem** in vodilni funkcijonarji posameznih krajevnih društev: **Šteh** iz Osterfelda, **Košir**, **Lončar** in **Lončarjeva** iz Gladbecka, **Kurentova** iz Westerholda, **Tepež** iz Dorstna in **Založnik** iz Holdhausna.

Ko je predsednik inž. **Mačkovšek** otvoril skupščino, ki je 46. po vrsti, ker so leta vojne ustavila javno delovanje, in v toplih besedah pozdravil zastopnike javnosti in odposlance podružnic, je poleg drugih posebej imenoval še družbenici Bevkovo iz Litije in Šentjurčevo iz Trbovelj, ki sta izpričali tolikšno zvestobo do družbe, da nista zamudili še nobene skupščine doslej. Zatem se je skupščina svečano oddolžila spominu onega težkega oktobrskega dne, ki nam je ugrabil Viteškega kralja, našega največjega vojaka in Jugoslovena, obenem pa je z navdušenimi vzkliki pozdravila mladega kralja, ki mu je bila z zborovanja odposlana tudi vdanostna brzojavka.

Pregled 50 letnega dela

Nato je predsednik podal obsežen, izčrpen referat, ki je v nazornih obrisih predočil polstoletje razvoja in dela CMD. Jugosloveni mejimo na narodnostne celine nemškega in italijanskega naroda, je izvajal med drugim, samo s slovenskim ozemljem. Na stiku germanstva, romanstva in slovanstva so morale nastati borbe, ki so se mnogokrat odločevale proti nam, saj se je često zvezalo s silnejšim vse, da bi odkrušilo novih ozemelj od našega narodnega telesa. Borba je sicer neenaka, a ni bila zmerom zaman. Če pogledamo na naše pokrajine 50 let nazaj, vidimo poleg težjih tudi nekatere razveseljive momente. Na Goriškem in Tržaškem se naš narod živo udejstvuje, na bivšem Kranjskem prehajajo trške in mestne občine iz odpadniških v nacionalne roke in kmalu postanejo najboljše trdnjave našega narodnega upora. Na bivšem južnem Štajerskem se proces vrši često v nasprotnem smislu, iz političnih odpadnikov po trških in mestnih občinah nastajajo celo odpadniki v jezikovnem pogledu, germanizacija se tu nadaljuje nele na meji, temveč tudi v našem narodnem telesu. Še težja je bila situacija na Koroškem. Tu so upravne, sodne, šolske in avtonomne oblasti očitni sovražniki slovenskega Korošca, tu izgublja naš življ tudi na narodnostni meji sami in opasno se podaja ozemlje ob Gospe sveti, kjer se je še l. 1414 pod vedrim nebom vršilo ustoličenje koroških vojvod v slovenskem jeziku in so morali celo Habsburžani odgovarjati slovenski. Avstrijskemu nemštvu pa se je zdel ta proces še prepočasen, nastal je nemški Schulčele rasti njegove ponemčevalnice.

Že l. 1882 je Schulverein ustanovil svojo prvo šolo na bivšem Kranjskem, na Maverlu nad Črnomljem. Leto nato je v Ljubljani otvoril ljudsko šolo, naslednje leto otroški vrtec. Bogate podpore so dobivale od niega nemške šole na Kočevskem, ki so bile obenem raznarodovalnice premnogih naših otrok. Na Spodnjem Štajerskem sta se pojavili schulvereinski šoli v Pekrah in v Sevnici. V istem času se je začela zajedati v naše narodno telo še italijanska »Pro Patria«, poznejša »Lega Nazionale«. V naši javnosti je zazvenel opomin: Osnujmo si družbo, katere namen bo, skrbeti za šolstvo ob narodnih mejah povsod, kjer preži naš narodni nasprotnik na našo mladino.

Prve brazde v ledino

Tako se je osnovala CMD, a nje delo se do svetovne vojne ni moglo osredotočiti na izpostavljene in ogrožene meje, marveč je bilo obenem tudi buditeljsko v širokih plasteh našega ljudstva. Delo CMD je moralo biti usmerjeno obenem na borbo proti provincialnim mejam, saj je bilo baš njih poudarjanje vedno nam v narodno škodo. Naša narodnostna meja je brez dvoma segala in sega do onih točk, kamor je segal naš očenaš ob začetku našega narodnega preporoda, vkljub temu pa je bilo še v naši narodni celini polno tujih celic, umetno vzgojevanih in podpiranih od tuje državne uprave in tujih napadalnih društev. Ob izbruhu svetovne vojne so samo na ozemlju današnje dravske banovine obstajale poleg že omenjenih naslednje schulvereinske postojanke: Vrčice, Laze, Ovčjak, Svetli potok, Verdreng, Kočevje, Grčarice, Šiška, Tržič, Hrastnik, Laško, Rogatec, Rogaška Slatina, Poljčane, Slov. Bistrica, Velenje, Šoštanj, Vitanje, Pragersko, Ljutomer, Sv. Lenart v Slov. goricah, Vuzenica, Št. Ilj v Slov. goricah, slične postojanke pa še na Jesenicah, v Štorah, na Polzeli in v Domžalah, velika schulvereinska brezobrestna posojila pa so imele šole v Celju, Brežicah in Ormožu. Vsakdanja trenja so vzbujala vtis, da je ogroženo vse naše etnografsko ozemlje, kar je bilo tudi resnično stremljenje nasprotnih nam sil. Razumljivo je tedaj, da je CMD nastala kot odgovor na tako delovanje tujega in potujčenega življa in da je pričela svoje delo kot šolska obrambna družba. Njeno delovno področje je obsegalo skoraj vse slovensko etnografsko ozemlje, kajti le mali kompleksi (Beneška Slovenija, Prekmurje) so se nahajali izven avstrijskih meja.

Družba se je krepko lotila dela in je svojo prvo pozornost obrnila na tržaške Slovence. V Trstu je njeno šolstvo raslo iz preprostega vrtca do več osnovnih šol, zlasti pri Sv. Jakobu in v najbližji okolici, na Rocolu, na Greti, pri Sv. Ivanu, v Škednju in na Vrdeli. Pa tudi ostalo zapadno mejo je imela stalno pred očmi. O tem so pričali vrtci v Devinu, Podgori in Pevmi pri Gorici in osnovna šola z vrtcem v Krminu. Uspehi družbe so privabili na plan posestrimo Družbo sv. Cirila in Metoda za Istro, ustanovljeno l. 1893. — Mnogo svojih moči je družba zastavila za ogroženo Dravsko dolino. Od Vodičje vasi pri Beljaku, kjer so oblasti preprečile postavitev šole, naj bi preko Št. Jakoba v Rožu bila tudi v Velikovcu obrambna naša postojanka. Tu je zraslo impozantno poslopje za Ciril-Metodovo šolo v Št. Rupertu. Proti vzhodu je CMD ustvarila svojo postojanko na Muti in vrtec v Mariboru pa še vrtec v Ormožu. Morala pa je zastaviti svoje sile celo v osrčju, v področju Save. Treba je bilo vrtcev na Jesenicah, na Savi, v Tržiču in Hrastniku, pa še v Celju in Gaberju, obenem je postavila šolo v Rožnem Dolu in pomagala zgraditi šolo v Čepljah na robu Kočevskega. Posebno zadnja leta pred izbruhom vojne so se razvijale stare in rasle nove postojanke: Sv. Marija Magdalena, Zgornja, Kolonja in Aquedotto v Trstu.

Ob izbruhu, posebno pa ob izidu svetovne vojne je ves naš narod spoznal, kako pravilno je CMD od vsega početka presojala naš položaj. Pokazalo se je tudi, da nismo bili še povsod duhovno pripravljeni na veliko dobo, ki je nastopila. V jugoslovenski Sloveniji je mnogo madežev odpadlo sicer samih od sebe, a vedno je še dosti dela za obrambno družbo. Na Kočevskem se n. pr. dogaja, da se mešani zakoni v največjem delu pokočevijo in da celo hiše, ki so bile pred petindvajsetimi leti zavedno slovenske, prihajajo v kočevski krog s potomci istih družin. Dobro tretjino svojih ožjih rojakov imamo izven jugoslovenske državne meje, bodisi da so v emigraciji preko morja ali na evropski celini, bodisi kot avtohtono prebivalstvo na našem severu in zapadu. V ogroženih delih našega etnografskega ozemlja je na več mestih razbita deloma že meja našega očenaša in še globlje odrinjena naša aktivna meja prave narodne zavesti. Delokrog narodne obrambe se po vojni zato ni več zmanjšal, marveč še silno povečal, obenem pa nastaja med potrebami in možnostmi često nepremostljiva razlika. Na eni izmed vodstvenih sej je bilo obravnavanih prošenj in predlogov, ki so terjali za okrog četrt milijona Din podpor, družba pa je mogla ustreči komaj z desetino tega zneska. V novih razmerah je CMD razširila svoj delokrog in postala iz šolske družbe splošna obrambna organizacija, katere namen je, seznanjati javnost s položajem in potrebami naših narodnostno ogroženih rojakov, delati za njih kulturno in gospodarsko povzdigo ter vsestransko podpirati in pospeševati narodno prosveto. Na koncu je predsednik inž. Mačkovšek izrekel iskreno zahvalo vsem, ki so doslej stali družbi požrtvovalno ob strani, obenem pa povabil vse, naj v prihodnje še podvoje dosedanje delo za narodno obrambo.

Pozdravi in čestitke

Sledila je vrsta pozdravnih nagovorov in čestitk, ki so jih izrekli družbi in njenemu jubileju predsednik mestne občine dr. **Ravnihar**, predsednik Zveze naprednih jugoslovenskih akademskih starešin prof. dr. **Zalokar**, zastopnik Sokolstva **Tonja**, predsednik akademskega društva »Jadrana«, državni tožilec dr. **Fellacher** v imenu koroških društev, docent dr. **Bajič** v imenu ZKD, prof. dr. **Čermelj** za Zvezo jugoslovenskih emigrantskih združenj ter v imenu Jugoslovenskega profesorskega društva prof. **Gorup**.

V obrambi naroda

Družbeni tajnik Gorup je nato prečital resolucijo, ki je bila sprejeta z živahnim odobravanjem.

Jubilejna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda ugotavlja na podlagi razprav o vseh važnih narodno-obrambnih vprašanjih, da so osnovna načela družbenega delovanja dosledna njeni 50 letni zvesti službi jugoslovenstvu na skrajnem severozapadu, službi, ki so ji posvetili najboljše sile najplemenitejši možje in žene Slovenije. Družbeno delovanje sloni na edinstvu naroda in države pod vodstvom narodne vladarske hiše Karadjordjevićev v spoznanju in veri, da edino to nudi poroštvo ne samo za svoboden in neomejen politični, kulturni, gospodarski in socialni razvoj Jugoslovenov v državi, nego tudi za lepšo bodočnost onih izven njenih meja. — Družba sv. Cirila in Metoda, prosta plemenskih, verskih, stanovskih in političnih vezi, služi kot občenarodna organizacija samo interesom nacionalne celote, v kateri nas nič ne loči. Njena glavna naloga je jačanje narodne zavesti v ogroženih delih našega naroda in stremi za tem, da s čuvanjem vseh pridobitev najbolj izpostavljenega slovenskega dela našega naroda prispeva svoj delež k jugoslovenski skupnosti kot vrhovnemu cilju vsega njenega stremljenja in delovanja. Izhajajoč iz teh osnov, je ves jugoslovenski narod, organiziran v svoji nacionalni državi, dolžan, da brani svoje etnične meje. Zavest te dolžnosti naj dobi močan izraz v širjenju družbene organizacije in delovanja na ves državni obseg. Za izpolnjevanje teh dolžnosti je potrebno poleg zasebne pobude in požrtvovalnosti tudi razumevanje in podpora državne uprave. Družba sv. Cirila in Metoda ugotavlja, da je treba s strani državnih in samoupravnih oblasti uporabljati na nacionalno ogroženi državni meji od splošnih različna merila pri izvajanju kulturne, gospodarske in socialne politike. Družba zahteva, da se mora v narodnostno mešanih predelih podrediti strankarsko politično življenje nacionalnim interesom.

Ob svoji petdesetletnici čuti »Družba sv. Cirila in Metoda« dolžnost, da se zahvali vsem onim, ki so bodisi z velikimi dejanji ali pa s tihim in požrtvovalnim drobnim delom uresničevali njena stremljenja. V svesti si težkih nacionalnih problemov in s tem nujnosti narodno-obrambnega dela poziva skupščina ves jugoslovenski narod, da s svojo požrtvovalnostjo dvigne Družbo sv. Cirila in Metoda do simbola naše nacionalne zavesti in moči. Njen poziv velja prvenstveno mladini, ki je živa narodna sila, idealna in nepomirljiva. Ona je organski vir novih sokov in osnova novih vzponov. Stoječ neomajno na braniku proti vsem zunanjim protivnikom našega naroda, odločno protestira tudi proti vsem onim, ki v okviru državnih meja slabijo s svojimi osnovami in delom enotno obrambno in udarno silo našega naroda in države. Svojo moč in vero črpamo v trpljenju, iz katerega je vzniknila svoboda in v veliki žrtvi nepozabnega Kralja Mučenika Aleksandra Ujedinitelja.

Oddolžitev mrtvim, spomin zgodovini

Po kratkem premoru se je skupščina nadaljevala s poslovnim delom, ki ga je predsednik inž. Mačkovšek otvoril s spominom na oba živeča ustanovitelja družbe, častna člana monsignorja Toma Zupana, prvega prvomestnika CMD, ter senatorja Ivana Hribarja. Velezaslužnima prvoboriteljema je družba s skupščine poslala pozdrave z izrazi iskrene zahvale. Zatem se je predsednik spominjal med letom umrlih pokroviteljev, podpornikov in prijateljev, med katerimi so bili tudi višji sanitetni svetnik dr. Viktor Gregorič iz Novega mesta, senator Valentin Rožič, bivši vojni kurat Fran Bonač, kavarnar Fran Krapeš, slikarica Avgusta Šantlova, v planinah ponesrečena Mira Zupančičeva, uradnica uprave »Jutra«, trnovski župnik Ivan Vrhovnik, ki je bil idejni ustanoviteli družbe. Prvo darilo, prvi petak, ki ga je CMD prejela, je bil njegov, pa tudi pozneje ni opustil nobene prilike, da ne bi gmotno podprl svojo varovanko. Še tik pred svojo smrtjo je družbi izročil 3.000 Din. Poleg tega je bil župnik Vrhovnik ves čas na delu kot odbornik, kot članka, kot urednik družbenih publikacij. Ivanu Vrhovniku in vsem ostalim umrlim soborcem so zborovalci v grenki bolečini zaklicali: Slava!

V pregnantnem poročilu je nato predsednik orisal položaj, ki ga preživljajo naši rojaki onstran Karavank in onstran Snežnika. O zanimivem, pregledno zbranem gradivu bomo še poročali. Tajnik Gorup je podal obsežen, podroben historiat razvoja CMD od prve seje posvetovalnega odbora, ki se je vršila o božiču leta 1884., pa do danes, in je med drugim izrekel prav toplo zahvalo nacionalnemu tisku, zlasti »Jutru«, ki je stalo prizadevanjem CMD zmerom ob strani. Ko je navajal težke razmere, v katerih se še danes bije naš življ na severu, je obenem sporočil, da bo družba še letos imela svojo novo šolo v Gradišču, tik ob meji, pod streho. V šolo bo družba investirala okrog 350.000 Din. V Prekmurju je treba šolskemu vprašanju posvetiti največjo pozornost. Madžari so v zadnjih letih zgradili tik ob meji več novih šolskih poslopij, naše oblasti pa bodo morale še skrbeti, da bodo naše šole imele dovolj učilnic, učil in potrebnih učnih knjig.

Mnogo dela, malo podpor

Na koncu je tajnik podal še podrobno poročilo o delu v zaključenem poslovnem letu, ki je rodilo nekaj lepih uspehov. Družba je vsem občinam, ki jih je blizu 400 v banovini, razposlala prošnjo, naj bi v svoje redne proračune vnesle stalne podpore za CMD, odzvalo pa se jih je samo 17 z Ljubljano na čelu, ki je votirala 20.000 Din. Mariborska in celjska občina sta poklonili vsaka po 1.000 Din, vseh ostalih 14 pa skupaj 1.345 Din, kar je vsekakor precej skromen znesek. Banska uprava je knjižno akcijo CMD podprla z darilom 20.000 Din, nekaj velikodušnih podpornikov pa je naša tudi v požrtvovalnih, resnično nacionalno zavednih poedincih. Tako je prof. Nikolaj Žagar iz Maribora volil družbi večjo vsoto, ki je po odbitku pristojbin dala čistih 40.000 Din, Josipina Blumauerjeva pa 3.000 Din. Glasbena Matica je v korist družbe priredila v marcu koncert, ki je prinesel čistih 8.000 Din. Za prihodnje leto bo družba izdala jubilejni koledar v večji obliki in izbrani vsebini. Akademska podružnica je v Pragi priredila dobro uspelo narodno-obrambno razstavo. Družba je izdatno podpirala obmejne šole s šolskimi knjigami in je za siromašne otroke na meji prirejala bogate božičnice. Skrbela je za knjižnice, ljudske odre in povsod podpirala narodno kulturne težnje. Razen nove podružnice v Beogradu so prirasle še podružnice Sladki vrh, Tržič in Brežice.

Blagajniško poročilo

Blagajnik ravnatelj dr. **Kersnik** je v svojem poročilu navajal zanimive številke, ki pričajo, da družba vkljub poostreni gospodarski, zlasti denarni krizi s svojim žilavim delom zmaguje naloge, ki jih ji usoda naroda zastavlja. Dohodki za upravno leto 1934. izkazujejo 644.370 Din, kar pomeni sicer viden padec nasproti predlanskemu letu, razveseljivo pa je obenem, da tvorijo med prejemki pretežni delež prispevki podružnic. V preteklem letu so aktivno sodelovale 103 podružnice. Celotno premoženje je ob koncu lanskega leta znašalo nekaj manj ko 3 milijone Din, kar pomeni nasproti predlanskemu stanju okrog 139.000 Din prirastka.

Za sklep: optimizem in vera

Vsa poročila so bila sprejeta brez debate, nato pa je skupščina soglasno odobrila razrešnico, ki jo je v imenu nadzornega odbora predlagal župan dr. Ravnihar. Predsednik inž. Mačkovšek je na kratko poročal še o izpremembi pravil, ki jih je po nalogu zadnje skupščine pripravilo vodstvo družbe. Pri volitvah, ki so sledile, so bili soglasno vnovič izvoljeni vsi člani odbora, ki jim je po žrebu potekla funkcijska doba, prav tako pa tudi vsi dosedanji člani nadzorstva in razsodišča. Ko je bil sprejet še proračun za novo poslovno leto, se je pri slučajnostih oglasil k besedi delegat Rešek z Dola pri Hrastniku, ki ima eno najstarejših podružnic (iz leta 1896). Sporočil je skupščini pozdrave ravnatelja Gnusa, ki je bil med njenimi ustanovitelji, in je v njegovem imenu izročil odboru najstarejši nabiralnik CMD, ki ga je družba imela. Z nabiralnikom je obenem izročil 600 Din, od katerih je 400 daroval ravnatelj Gnus kot pokroviteljnino za svoje pokojne starše in zase, po 100 pa sta prispevala podružnica in njen predsednik Babič. Tako velikodušen primer pravega ciril-metodarskega dela je bil med zborovalci predmet viharnega navdušenja in dragoceni, častitljivi nabiralnik z Dola je precej poromal po dvorani, da nabere med delegati še nekaj darov. Sredi takšnega, iz pravega narodno-obrambnega ognja porojenega razpoloženja je predsednik še sporočil, da je tudi senat poklonil družbi 5.000 Din in je pod najbolj optimističnimi perspektivami zaključil zborovanje.

Brzojavne in pismene čestitke so skupščini poslali tudi hrastniška Narodna odbrana, slovenski trgovci, ki prav danes zborujejo v Ljutomeru, in narodni poslanec Rajko Turk.

Predsednik vlade na Bledu

Beograd, 15. septembra. p. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je odpotoval na Bled.

Zborovanje združene opozicije v Nišu

Niš, 15. septembra. p. V Nišu je bil danes dobro uspel shod združene opozicije, na katerem je govoril beograjski univerzitetni profesor dr. Boža Marković, ki je poudarjal, da je sprejela združena opozicija kot svoje glavno načelo obrambo demokratizma, ker brez demokracije ne more biti napredka niti na gospodarskem niti na finančnem in niti na kulturnem področju. Za 6. oktobra je sklican v Šabcu velik shod združene opozicije, na katerem bosta govorila Ljuba Davidović in Joca Jovanović, govore pa tudi, da bo prišel nanj dr. Vladko Maček.

Shod Jugoslovenske narodne stranke v Beogradu

Beograd, 15. septembra. p. Danes je bil v Beogradu velik shod Jugoslovenske narodne stranke, ki se ga je udeležilo nad 15.000 ljudi. Vodja stranke dr. Hodžera in mnogi njegovi pristaši so prišli na shod v modrih srajcah ter so se pozdravljali z dviganjem rok. Glavni govornik je bil dr. Hodžera, ki je v svojem govoru navedel zahteve Jugoslovenske narodne stranke. Govoril je tudi odvetnik dr. Ivan Potokar iz Kamnika.

Nova stranka

Beograd, 15. septembra. AA. Profesor Jonić Velibor in odvetnik Acimović Milan iz Beograda sta izročila notranjemu ministru dr. Antonu Korošču prijavo s programom in pravili politične stranke z imenom »Jugoslovenski narodni pokret-Zbor« s prošnjo, da se dovoli ustanovitev te stranke.

Odmev Mussolinijevih izjav

Vojna med Italijo in Abesinijo se zdi neizogibna in se zato pričakuje italijanski izstop iz Društva narodov

Rim, 15. septembra. AA. Energično stališče, ki ga je italijansko časopisje zavzelo napram Društvu narodov podčrtava tudi komunike o zadnji seji italijanske vlade. Med drugim je italijanska vlada razpravljala tudi o okoliščinah, ki bi mogle Italijo prisiliti, da zapusti ženevsko ustanovo, ki sprejema enkrat takšne, drugič zopet drugačne sklepe.

»Tribuna« priobčuje članek senatorja Davancattija, ki pravi, da Društvo narodov ni omejilo italijansko-abesinskega spora in da je postalo orodje angleške politike. Italija sme zaradi tega gledati na vse, kar sedaj delajo v Ženevi, kot na negacijo evropskega duha, iz katerega edino more Društvo narodov črpati svojo silo in moč.

Italijansko časopisje komentira med drugim tudi odstavek poročila o seji ministrskega sveta, ki govori o agitaciji afriških domačinov v drugih državah proti Italiji.

Kakor poročajo listi gre za domačine iz Libije, ki so po zavzetju Džarabuda, svetega mesta Senusov, pobegnili v Egipt in ki se na poziv italijanske oblasti niso hoteli vrniti. Te skupine Senusov so odšle v Egipt s svojim orožjem in italijanski listi pravijo, da jih tamkaj niso razorožili.

Mussalini je sklical prihodnjo sejo italijanske vlade za sredo. Politični krogi pravijo, da bodo na njej sklepali o podrobnih ukrepih vojno-gospodarskega značaja. V načelu so o teh ukrepih sklepali že v Bolcanu.

Francoski pesimizem

Pariz, 15. septembra. AA. Poročilo o včerajšnji seji italijanske vlade je sprejelo francosko časopisje s presenečenjem in z nemirom. Francoska javnost je sedaj prepričana, da so Italijani sklenili iti do konca.

»Echo de Paris« piše v pesimističnem članku med drugim:

Iz tega sledi, da je razstanek med Italijo in Društvom narodov samo vprašanje dnevov. Ali se bodo sedaj stvari razvijale tako, da bodo prisilile DN k nastopu proti Rimu? Še pred dnevi smo smatrali, da se je Rim pomiril z Ženevo. Kako strašno razočaranje!

»Petit Parisien« pravi: Odstavek italijanskega poročila, »da so razpravljali o pogojih, pod katerimi naj Italija ostane v Društvu narodov«, je povzročil v Ženevi brezkončne komentarje.

Vsi se vprašujejo, ali naj te besede pomenijo bližnji izstop Italije iz Društva narodov. Krožili so celo glasovi, da je Italija že izstopila. Osebe, ki se smatrajo vedno za dobro poučene, trdijo, da bo Italija izstopila iz Društva narodov v torek.

Društvo narodov mora sedaj v zadnjem hipu še enkrat premisliti, kaj naj stori, da ne izgubi še ene velike sile.

»Journal« vprašuje, ali gre za resen sklep Italije ali pa samo za spretno potezo, ki naj omogoči čim večji uspeh. Če gre za poslednje, potem je treba reči, da ta nastop ni pretirano spreten, ker je povzročil samo poostritev angleškega stališča.

Glavno glasilo socialistov pravi, da so snoči v Ženevi pričakovali, da bo Italija do torka prijavila svoj izstop iz Društva narodov. List je mnenja, da je treba ta izstop sprejeti hladnokrvno k znanju. Tudi druga glasila skrajne levice so mnenja, da je izstop Italije iz Društva narodov neubranljiv.

Anglija bo vztrajala na sankcijah

London, 15. septembra. AA. Poročilo o seji italijanskega ministrskega sveta so v Londonu sprejeli z največjim mirom in ni nikogar presenetilo. Anglija iskreno podpira prizadevanja petčlanskega odbora za mirno rešitev italijansko-abesinskega spora, vendar je bila glede izida takega prizadevanja vedno skeptična.

V Londonu smatrajo poučeni krogi že dalje časa izjave Italije in njene priprave za diplomatsko izsiljevanje, toda sedaj pričenjajo verovati v možnost krvavega spopada v Abesiniji.

Navzlic temu so vladni krogi zaradi soglasja, ki obstoja med Hoarejem in Lavalom o kolektivni varnosti v okvirju Društva narodov mnenja, da je treba položaj motriti s hladno krvjo.

Tu si istočasno ne prikrivajo dejstva, da misli poročilo o seji italijanskega sveta v odstavku, ki govori o možnosti izstopa Italije iz Društva narodov, na sankcije.

Ta možnost ne bo zadržavala Velike Britanije, da ne bi v danem položaju zahtevala izvedbo čl. 16. pakta o Društvu narodov.

Tu še vedno upajo, da bo trezni prevdarek sam povedal Italiji, kaj lahko pridobi in izgubi, če zapusti Ženevo.

Predlogi odbora petih

Ženeva, 15. septembra. AA. Petčlanski odbor bo jutri sestavil predloge, ki jih namerava izročiti svetu Društva narodov.

Govori se, da bo elaborat petčlanskega odbora predlagal mednarodno pomoč Abesiniji, Italija pa naj bi dobila mandat, da sama da to pomoč v imenu Društva narodov. Ni izključeno, da bo abesinski cesar zavzel proti temu stališču, ki bo ustvarilo nove težkoče.

Nevtralnost Nemčije

Berlin, 15. septembra. AA. »Diplomatska korespondenca piše očividno pod vplivom z uradne strani:

Sedanja Nemčija ni voljna in ni v stanju kakorkoli vplivati na zboljšanje položaja v Evropi v tem ali drugem smislu, ker se je docela posvetila obnovi Nemčije same in miroljubnemu sodelovanju s svojimi sosedi.

Varnostni ukrepi egiptske vlade

Kairo, 15. septembra. AA. Predsednik egiptske vlade je izjavil:

Z angleškim admiralom Forbesom sem razpravljal o zaščiti Egipta za primer oboroženega spopada med Italijo in Abesinijo. Angleški admiral je med razgovorom izjavil, da je angleška vlada pripravljena izdati vse potrebne varnostne ukrepe, ki bi jih zahtevala varnost Egipta v tej eventualnosti.

Po uradno še ne potrjeni vesti je egiptska vlada naročila svojemu konzulu v Addis-Abebi, naj odstrani iz Abesinije vse egiptske državljane. Edini egipski državljan, ki bo lahko ostal v Abesiniji, je odposlanec koptskega patrijarha, ki mora po starem običaju spremljati abesinskega cesarja na bojišče.

Obrambne priprave v Abesiniji

Addis-Abeba, 15. septembra. AA. Govor predsednika francoske vlade Lavala je napravil na abesinske državnike in samega abesinskega cesarja odličen vtis, vendar pa ni mogel ublažiti pesimističnega razpoloženja v Addis-Abebi, kjer pravijo, da gre samo še za dan, ko bo Italija začela sovražnosti. Tujci, ki žive v Addis-Abebi, grade pred svojimi hišami skrivališča pred letalskimi napadi, svoje rodbine pa pošiljajo v Džibuti ali v Evropo. Domači življ, ki je prejšnji teden kazal znake malodušja, je zopet postal izredno borben, ko je videl, da se grade okopi in da prebivalstvo ne bo prepuščeno svoji usodi. Mobilizacija je delna, vlada ima neprestano konference Raz Mihajlo je odpotoval v Ogaden, da prevzame poveljstvo nad tamkaj zbrano vojsko.

Velik zbor slovenskih trgovcev

V Ljutomeru je bil včeraj 15. občni zbor Zveze trgovskih združenj

Ljutomer, 15. septembra

Včeraj in danes so se zbrali v Ljutomeru predstavniki slovenskega trgovstva iz vseh krajev dravske banovine k 15. rednemu občnemu zboru Zveze trgovskih združenj. Že v soboto popoldne so imeli delegati združenj v dvorani Sokolskega doma več ur trajajočo predkonferenco, na kateri so podrobno razpravljali o predlogih posameznih združenj in o resolucijah.

Redni občni zbor je danes ob 10. uri dopoldne otvoril prav tako v Sokolskem domu predsednik Zveze trgovskih združenj g. *Josip J. Kavčič*, ki je pozdravil številne zbrane delegate posameznih združenj, ki predstavljajo 9.000 slovenskih trgovcev. Posebno je pozdravil zastopnika banske uprave sreskega načelnika g. Farčnika, narodnega poslanca g. Lukačiča predsednika Zbornice za TOI g Ivana Jelačina, ljutomerskega župana g. Kuhariča, podpredsednika trgovskega društva »Merkur« g. Smerkolja, predsednika Društva industrijcev in veletrgovcev g. Vidmarja in predsednika društva trgovskih potnikov g. Kreka.

V toplih besedah se je spomnil pokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je za srečo in napredek naše države položil življenje na oltar domovine. Zborovalci so mu zaklicali trikratni: Slava! Občni zbor je nato poslal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in kraljevemu namestniku Nj. Vis. knezu Pavlu. Nadalje so bile poslane pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviču, notranjemu ministru dr. Korošcu, trgovinskemu ministru Vrbaniču, ministru brez portfelja dr. Kreku in banu dr. Natlačenu.

V imenu banske uprave je zborovalce pozdravil sreski načelnik g. *Farčnik*, za Ljutomer pa župan g. *Kuharič*. Pozdravne besede je izrekel tudi narodni poslanec g. *Lukačič*, ki je poudaril da se danes vse preveč politizira in premalo misli na gospodarstvo.

Zborovalce je nato nagovoril predsednik zbornice g. *Ivan Jelačin*, ki je ugotovil, da se polašča naših narodnih mas čudna psihoza in da nastaja nezdrava napetost med posameznimi stanovi. Potrebni bodo trdi boji, da pridemo zopet v normalno življenje. Generalna zaščita kmeta tiščí k tlom zlasti podeželskega trgovca. Vsi gospodarski krogi bodo pozdravili, če bo uspelo razvozljati ta vozel. To ne bo lahko, kajti razmere so pri nas, kjer imamo organizirano denarništvo, drugačne kakor v drugih pokrajinah, kjer so kmeta odirali zelenaši. Trgovstvo si iskreno želi enakopravnosti na vseh poljih javnega življenja in pravične razdelitve bremen. Pri nas ni ne slovenskega, ne hrvatskega vprašanja, temveč obstoja jugoslovensko vprašanje, ki zahteva pravično ureditev vseh perečih gospodarskih vprašanj. S složnim delom med trgovskimi združenji in zbornico bo trgovstvo lahko doseglo ono, kar lahko zahteva v interesu vsega našega gospodarstva. Končno je pozdravil zborovalce še predsednik ljutomerskega združenja trgovcev g. Vilar.

Poročilo predsednika

V svojem predsedstvenem poročilu je g. *Kavčič* najprej poudaril važnost stanovskih organizacij trgovstva in pravilnega vodstva teh organizacij. V tem pogledu prednjači baš ljutomersko združenje, ki slavi letos 10 letnico obstoja in mu že deset let vzorno predseduje g. Vilar. Petnajstletnico svojega obstoja pa praznuje letos tudi združenje trgovcev v Kranju, ki ga ves ta čas uspešno vodi predsednik g. Sirc s podpredsednikom g. Berjakom.

Od lanskega leta se je situacija glede davkov malo zboljšala. Lani je moralo trgovstvo proti pretiranim davčnim zahtevam odločno nastopiti in je vso akcijo možato vodil zbornični predsednik g. Jelačin, ki mu gre vsa zahvala. Dosežen je majhen napredek, toda borba mora iti naprej v vseh zahtevah, kjer trgovstvo še ni uspelo.

Zlasti se bo trgovstvo neumorno borilo dokler se ne uresničijo naslednje zahteve: Predvsem moramo dobiti zvezo Slovenije z morjem an od te zahteve ne bomo nikdar odstopili. Znani § 7 lanske davčne novele je sicer ukinjen, vendar smo dobili poslabšanje glede davčnih odborov, v katerih imajo davkoplačevalci sedaj le dva zastopnika, država pa tri, dočim je bilo doslej obratno. Finačni minister je obljubil, da bo od članov davčnih odborov, ki jih postavlja država, vedno eden imenovan iz vrst davkoplačevalcev. To se je tudi zgodilo. Toda pravkar objavljeni pravilnik predpisuje, da je treba oba člana, ki jih imenuje država, vzeti prvenstveno iz vrst aktivnih in vpokojenih državnih uradnikov. Ta določba vsebuje za bodoče veliko nevarnost, zato jo je treba nemudoma spremeniti. Prav tako bo trgovstvo nadalje vodilo borbo proti konzumom, industrijskim prodajalnicam krošnjarstvu in proti poplavi tujih potnikov. Predsednik g. Kavčič se je še obširno bavil z vprašanjem nepravične razdelitve premogovnih dobav, na čemer je zelo interesirano tudi vse naše trgovstvo. V splošnem si trgovski stan želi dobre gospodarske politike, ki bo vpoštevala interese vseh stanov. Če bo država vodila dobro gospodarsko politiko se bo tudi vrnilo zaupanje v naše denarništvo in ne bo potrebno, da leži pri denarnih zavodih za skoro miljardo dinarjev brezposelnega denarja. Že na lanskem občnem zboru je trgovstvo postavilo zahtevo po stanovski ureditvi naše države odnosno po uvedbi stanovske demokracije. Prvi korak v tem cilju pa mora biti oživotvorenje državnega gospodarskega sveta, ki pa ga ne smejo tvoriti po političnih vidikih imenovani člani, temveč od gospodarskih organizacij delegirani člani.

Po končanem predsedniškem poročilu je povzel besedo podpredsednik zveze g. Ferdo Pinter, ki je zborovalce pozdravil v imenu Maribora. V svojih izvajanjih je med drugim omenil, da se je število trgovcev v zadnjih 5 letih zmanjšalo za 6.000. Navzlic temu občutnemu zmanjšanju pa zahtevajo, da se privilegiji ukinejo nabavljalnim zadrugam. Tudi g. Pinter se je dotaknil vprašanja krivične razdelitve premogovnih dobav in pravičnega ključa pri razdelitvi javnih del, kajti od skupne vsote za cestne gradnje odpade na dravsko banovino komaj 35 milijonov. Ne zahtevamo nikakih izjem, temveč le enakopravnost na vsej črti.

Računski zaključek za preteklo leto je podal blagajnik g. Fabjani, prav tako proračun za tekoče leto, ki znaša 174.000 Din. Pri poslednji točki dnevnega reda so bile soglasno sprejete obširne resolucije, sestavljene na včerajšnji predkonferenci, in še posebne resolucije, ki sta jih stavila zbornični predsednik g. Jelačin in predsednik sekcije lesnih trgovcev g. Škrbec. Sklenjeno je bilo, da se prihodnji občni zbor vrši v Brežicah. Na predlog g. Verbiča je bila z občnega zbora poslana pozdravna brzojavka Ciril in Metodovi družbi k proslavi 50-letnice plodonosnega delovanja.

Občinski uslužbenci so zborovali

Ljubljana, 15. septembra.

Včeraj in danes se je vršilo v Ljubljani zborovanje Zveze organizacij uslužbencev mestnih in vaških občin. Prvi delegati so prispeli snoči in je zvečer bila predkonferenca zveznega predsedstva v pisarni magistratnega direktorja g. Jančigaja. Po seji pa je bil prijateljski sestanek pri Slamiču. Uro prej je bil na magistratu sestanek občinskih stražnikov iz dravske banovine.

Danes se je vršila plenarna skupščina delegatov vseh organizacij kraljevine Jugoslavije v sejni dvorani mestnega magistrata. Gostom na čast je z magistrata vihrala troboj...a. Poleg številnih delegatov iz dravske banovine se je plenarne skupščine udeležilo 80 zastopnikov iz drugih banovin.

Zborovalce je pozdravil predsednik zveze g. Marošević iz Zagreba in na njegov predlog so bile odposlane vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, pozdravne pa ministrskemu predsedniku g. dr. Stojadinoviću, notranjemu ministru g. dr. Korošcu in finančnemu ministru g. Letici. Zbor je nato prisrčno pozdravil župan g. dr. Ravnihar.

Glavni tajnik g. Horvatić iz Zagreba je obširno poročal o delu zveze, a direktor Jančigaj je referiral o izpremembah zakona o mestih. Beograjski delegat g. Slobodan Vidaković je naposled prečital obširno resolucijo zveze, ki šteje 60.000 samoupravnih uslužbencev v naši državi. Resolucijo, ki je bila sprejeta z velikim odobravanjem, objavimo v izvlečku v eni izmed prihodnjih številk.

Popoldne se je sestala posebna komisija, ki je sestavila predloge za izpremembo uredb občinskih uslužbencev. Zborovanje je trajalo pozno v večer.

Dela na Kavranu

Kamnik, v septembru.

Za naraščajoči avtomobilski promet je bil na cesti, ki veže Kamnik z Motnikom in Vranskim preko Tuhinske doline, najnevarnejši klanec na Kavranu. Cesta se tod v precejšnji strmini dviguje in potem v dveh ostrih serpentinah spušča v dolino. Več nesreč je že davno opozarjalo na preložitev ceste, mogoče pa je bilo šele letos spomladi pričeti z delom. Vsi stroški so bili proračunani na 200.000 Din, razdeljeni pa so bili na dve leti. Letos so znižali klanec za 1 meter in preložili cesto tako, da obide obe serpentini in se v lahkem loku položno spušča v dolino. Napravili so visok nasip, za kar so navozili nad 3.000 kubičnih metrov zemlje iz odkopa, ki so ga napravili pri znižanju klanca. Vrh Kavrana je iz mehkega in krhkega laporja, ki se ob dežju kruši in ruši na cesto. Zaradi tega bodo morali zgraditi še močne obrambne škarpe. Za izvršena dela je bilo letos iz raznih virov nakazanih in tudi porabljenih 90.000 Din. Prihodnje leto bodo vrh klanca znižali še za 1.8 m, zgradili obrambne škarpe in z nasipom zmanjšali vzpon ceste s kamniške strani. Tudi v sedanjem stanju je Kavran že prav lahko prehoden in ne tvori več nobene nevarnosti za avtomobilski promet. Vozniki ne potrebujejo več pripreg pri prevozu težkih tovorov.

Z ureditvijo klanca na Kavranu je cesta po Tuhinjski dolini urejena in spada zdaj med naše najboljše ceste. V prihodnjih letih bo treba samo še dva lesena mostova nadomestiti z železobetonskima. Zlasti velja to za most na Vrhpolje, ki je že star in ga le še s težavo vzdržujejo. Ta most pride na vrsto menda že prihodnje leto.

Samomor

Ljubljana, 14. septembra

V hiši posestnika Ivana Kosa v Mali Zadobrovi, občina Devica Marija v Polju, so danes položili na mrtvaški oder domačega sina, 33 letnega Franceta, ki si je včeraj v hipni duševni zmedenosti končal življenje.

France je bil precej neuravnovešen fant in menda njegova pamet tudi ni bila popolnoma v redu. Že večkrat je domačim dejal, da bo skočil v vodo ali si bo pa kupil samokres, ker je sit življenja. Včeraj opoldne je prišel po trdem delu domov in sedel je v vežo. Oče Ivan je sedel v kuhinji in kar na lepem sta se začela prerekati. Po kratkem besedičenju je France nenadoma potegnil iz žepa stekleničico lizola in napravil iz nje več krepkih požirkov. Prav tedaj je stopila iz hleva Francetova mati in ko jo je fant zagledal, je dejal: »Lizol sem pil. Kar hitro pojdite po gospoda!«

Še predno mu je pa presenečena mati odgovorila, se je pognal na kolo in se naglo odpeljal proti Savi. Peljal se je samo kakih 300 metrov, nato se je zgrudil. Lizol je pričel učinkovati. Nesrečnega mladeniča so našli otroci s krvavečo peno na ustih in obvestili bližnje vaščane, ki so fanta naglo prenesli na očetov dom. Oče ji Franceta naložil na voz in ga prpeljal v ljubljansko bolnico, kjer pa nesrečnežu niso mogli več pomagati. Po hudem trpljenju je France podlegel zastrupljenju.

Trupio so preneseli v prosekturo splošne bolnice, odtod pa danes na dom Kosovih v Malo Zadobrovo. Za pokojnim žalujejo poleg staršev dva brata in sestra.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 15. septembra.

Prav lepa in topla je bila današnja druga septembrska nedelja. Zato ni čudno, da so bile na sporedu še celo plavalne tekme. Čeprav pa se je spričo lepega dne odpeljalo na tisoče ljudi iz mesta, je vendar vladalo

ves dan na velesejmu živahno vrvenje

Bil je ogromen obisk. Po podatkih velesejmske uprave je letošnji obisk jesenske razstave znatno prekašal lansko jesensko prireditev. Jutri bo še normalen sejmski dan in se prostori zapro okrog pol 19. Občinstvo lahko jutri še marsikaj kupi, saj bodo po kojah ves dan prodajali. Vsakdo lahko še tudi obišče vse specialne razstave in pa večerno predstavo varijeteja.

Danes popoldne se je vršilo tudi

tekmovanje harmonikarjev

Udeležba je bila nekoliko manjša dvigrala pa se je kakovost. Poseben napredek beleži kromatična skupina, medtem ko je diatonična za spoznanje nazadovala. Absolutno na višini na diatonični harmoniki je bil popularni Stanko Gustl, a na kromatični je pokazal mojstrsko znanje g. Rudolf Pillich. Rezultati tekmovanja (v oklepajih darila): **mladinska diatonična:** I. Urleb Aci (smuči), II. Kosec Mihoš (žoga), III. Majdič Ferdo (čokolada); **mladinska kromatična:** I. Gaberškova Pavla (torbica), II. Menard Rado (smuči); **diatonična lažja:** I. Perper Viktor (tamburica), II. Roj Franc (ura), III. Remžgar Mirko (kovčeg); **diatonična težja:** I. Kosec Pavel (cetara), II. Omahen Jože (cigaretna doza); **kromatična lažja:** I. Žagar Jože (žepna ura), II. Kraljeva Elica (kovčeg); **kromatična težja»** I. Pillich Rudolf (ura), II. Stante Milan (ura); **državno prvenstvo diatonična:** Stanko August (prehodni pokal); **državno prvenstvo — kromatična:** Pillich Rudolf (pokal); **ansambel:** Cimermanov trio (cigarete). Poleg tega dobe vsi nagrajenci še lepe diplome.

V zvezi

s tednom Rdečega križa

je ljubljanski Rdeči križ priredil nabiralno akcijo, kateri so se Ljubljančani radi odzvali in le malo jih je bilo, ki niso dali svojega obola. Odboru Rdečega križa ki je bil ves na delu s predsednikom dr Fettichom na čelu, gre za njegov požrtvovalni trud vse priznanje. — Ježičani, kjer je organizacija RK zelo močna, so imeli izredno lepo manifestacijsko prireditev, ki je trajala ves dan.

Kronika dogodkov

je razmeroma zelo majhna. Reševalci so intervenirali le v dveh primerih, in tudi v bolnišnici ter na policiji niso beležili posebnih dogodkov. Dopoldne so bili reševalci poklicani na Tyrševo cesto, kjer je 10 letnega Dušana Kervina na travniku za artiljerijsko vojašnico konj brcnil v glavo in mu izbil več zob. Popoldne so pa pripeljali v bolnišnico 71 letnega Karla Cimermanna iz Aškerčeve ulice, ki ga je nekdo s palico udaril po glavi. V bolnišnici so ga obvezali in je že lahko šel domov.

Potovanje rumunskega kralja v Pariz

Bukarešta, 15. septembra. p. Listi poročajo, da bo kralj Karel v kratkem odpotoval v Zapadno Evropo. Ustavil se bo za nekaj dni v Parizu, nato pa bo potoval še v London. Dan njegovega odhoda iz Bukarešte še ni določen. Potovanje kralja Karola bo čisto privatnega značaja.

Maribor preko nedelje

Maribor, 15. septembra

Najvažnejši dogodek današnje nedelje je bila blagoslovitev temeljnega kamna druge deške meščanske in druge dekliške osnovne šole v magdalenskem mestnem okraju. Mnogo Mariborčanov pa je šlo danes tudi k sokolskemu izletu pri Sv. Marjeti ob Pesnici.

Zadnja skupina arheologov

se je poslovila od Maribora in se odpeljala v južne kraje države. V spremstvu sta vseučiliški profesor dr. Saria iz Ljubljane in arhivar profesor Baš. O svojem bivanju v Mariboru, zlasti pa o prisrčnem sprejemu v tukajšnji vinarski in sadjarski šoli, so se prav laskavo izražali.

Slavje rezervnih oficirjev

Na trgu svobode je bilo slavje obletnice proboja solunske fronte, ki so ga priredili na dan svoje slave mariborski rezervni oficirje. Slavo je otvorila zadušnica za padlimi vojaki., ki jo je opravil pater dr. Aljančič, nato pa je sledil parastos, ki ga je opravil prota Trbojević. Po cerkvenih svečanostih je izpregovoril predsednik mariborskega Združenja rezervnih oficirjev g. **Jakob Perhavec** ter orisal muke in zmage naših borcev na solunski fronti. Po odsviranju državne himne je bil defile častne čete z zastavo.

Huda nesreča

Ko se je opoldne peljal 22letni France Lederer z Janževe gore iz Maribora proti Kamnici, ga je na strmem klancu zaneslo v ograjo in je padel čez ograjo 7 m globoko na travnik, kjer je obležal s smrtno nevarnimi poškodbami in z zlomljeno desno nogo. Mariborski reševalci so ga prepeljali v bolnišnico. Zdravniki dvomijo, da bi mu rešili življenje.

Detomor je domneval

polskavski mrliški oglednik, ko je te dni pregledoval trupelce novorojenca. O tem je obvestil orožnike, a sodna komisija je dognala, da je otrok prišel že mrtev na svet.

Zaradi spora z možem je hotela v Dravo

45-letna Marija B. Prišla je skrivaj preko meje pri Marenbergu in se ustavila pri neki gostilničarki, ki ji je potožila svoje gorje, češ da so ji prepiri z možem zagrenili življenje. Marija je krenila proti Dravi, toda v zadnjem trenutku so preprečili njeno namero, pač pa se bo morala zagovarjati, ker je skrivaj prišla preko meje.

Spomenik Franu Buliču

Zagreb, 15. septembra

Ob ogromni udeležbi občinstva so dopoldne na zelo svečan način odkrili spomenik slavnemu hrvatskemu arheologu donu Franu Buliču, ki je umrl 30. julija 1934 na zagrebški kliniki. Njegova znanstvena dela so znana po vsem svetu. Don Bulič je bil častni član Jugoslovenske akademije znanosti, častni doktor zagrebške univerze, pravi član arheoloških društev v Petrogradu, Bruslju, Rimu, Pragi, Dunaju, Bukarešti, Varšavi in Sofiji. Po rodu je bil iz Splita, kjer se je rodil l. 1846. Študiral je na Dunaju. Pozneje je bil sreski šolski nadzornik v Zadru in je bil l. 1896. upokojen kot gimnazijski ravnatelj.

Buličev spomenik stoji pred knjižnico zagrebškega vseučilišča. Akcijo za postavitev spomenika največjemu jugoslovenskemu arheologu je vodilo društvo Hrvatska žena. Zagreb je prvo mesto v naši državi, ki se je oddolžilo velikemu dalmatinskemu učenjaku s spomenikom.

Povratek dr. Spalajkoviča

Beograd, 15. septembra. p. Bivši jugoslovenski poslanik v Parizu dr. Spalajković se je vrnil s svojo soprogo v Beograd. Prispel je iz Pariza z avtomobilom.

Nov prehod preko bolgarske meje

Kriva Palanka, 15. septembra. p. V bližini Krive Palanke so danes slovesno otvorili nov prehod preko jugoslovensko-bolgarske meje. Na obeh straneh meje je prisostvovala otvoritvi velika množica ljudstva. Po službi božji je otvoril mejo bolgarski polkovnik Kazakov, ki je končal svoj govor z vzklikom našemu in bolgarskemu kralju. Pri tem je bolgarska vojaška godba odsvirala bolgarsko in jugoslovensko himno.

Zahteve invalidov

Beograd, 15. septembra. p. V hotelu »Slavija« je bilo danes dobro obiskano zborovanje kluba invalidov. Po daljši razpravi so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, naj se vrnejo invalidom pridobljene pravice, določi minimum invalidske nesposobnosti na 20 odstotkov, uvede obvezna zaposlitev invalidov ter invalidnina.

Sportna nedelja

Zopet plavalna zmaga Ljubljane

Ljubljanska plavalna reprezentanca je včeraj z 72 : 52 točkami premagala celovške zastopnike — Štirje novi jugoslovenski rekordi

Včerajšnja medmestna plavalna tekma med Ljubljano in Celovcem, ki je imela značaj meddržavne prireditve večjega stila, je končala s precej visoko zmago domačinov, ki so nadvladali goste z 72 : 52 točkam. Kljub pozni sezoni in deloma hladnemu vremenu se je nabralo v kopališču Ilirije prav lepo število gledalcev. Simpatični gostje so bili prisrčno pozdravljeni in jim je g. Schell v imenu domačinov poklonil lep spomin na Ljubljano: umetniški album slik g. Cveta Šviglja. Za pozdrave se je zahvalil vodja njihove ekipe g. ing. Possegger.

Med reprezentanti Celovca je manjkal njihov odlični skakač Karl Steiner, ki se je kratko pred odhodom poškodoval pri treningu. Tekmovanje je poteklo v lepem redu in brez večjih zamud. Gostje so našim čestitali na zmagi in jih povabili, da drugo leto vrnejo obisk za njihov letošnji prvi poset pri nas. Splošno so napravili simpatičen vtis, so pa tudi sami zadovoljni z viisi, ki jih odnašajo domov iz Ljubljane.

Tekmovanje se je vršilo od 11. do 13. in od 15. do 18. Po medsebojnem dogovoru so se štele točke: I. mesto 5, drugo 3, tretje 2 in četrto 1 točko. Za vsako mesto sta nastopala po 2 tekmovalca odnosno tekmovalki.

200 m prosto gospodje: 1. Wilfan (L) 2:24.2. Wilfan je hvala bogu vendarle plaval v predpisanem trikoju, zato bo doseženi odlični čas in novi rekord priznan. 2. Zobbernigg Günther (C) 2:31.1. 3. Cerer (L) 2:35.2, 4. Dornkasch (C) 2:39.2. Točke: L 7, C 4.

100 m prsno dame: 1. Gasser (C) 1:41.2, 2. Finc (L) 1:43.2, 3. Binder (L) 1:43.8, 4. Possegger (C) 1:44.4.

Točka je končala brez posebnega presenečenja. Skupno stanje L 12, C 10.

100 m prosto dame: 1. Grošel (L) 1:18.2, 2. Čebul (C) 1:25.4. 3. Šiška (L) 1:27.4, 4. Dolenc (C) 1:28.6.

Točke: L 19, C 14

100 m hrbtno gospodje: 1. Wilfan (L) 1:16.1! 2. Schell (L) 1:17.3, 3. Zobbernigg G. (C) 1:27.8, 4. Skarka (C) 1:31. Wilfan in Schell sta plavala pod trennutno obstoječim rekordom. Ker pa je dosegel Ciganović (Jug) na tekmi v Parizu pred kratkim celo 1:14.2 bo bržkone priznan njegov čas kot rekord.

Točke: L 27, C 17.

Za odmore med točkami dvoboja so uvrstili propagandne skoke z deske, resne in šaljive, ki so jih mešano izvajali naši in celovški skakači in tekmovalke.

Poleg tega so plavali še:

juniorji 50 m prosto: 1. Fuss (C) 29.7, 2. Žiža (II) 30.1, 3. Banko (II) 30.3.

Dopoldanske tekme je zaključila propagandna waterpolo tekma Ilirija : KSV 7:2 (1:0). Dobro je sodil g. Kramaršič. Največ golov je dal Fux.

Popoldanski program je dal naslednje uspehe:

200 m prosto gospodje: 1. Zobbernigg Günther (C) 3:00.4, 2. Cerer (L) 3:02.5!, 3. Zobbernigg Rudi (C) 3:03.3, 4. Hribar (L) 3:09.2. Cererjev čas je nov rekord. Ker je plaval v predpisanem trikoju bo priznan.

Točke: L 31, C 24.

Sledili so skoki s 3 m deske za dvoboj.

Damski skoki: 1. Mayerhofer (C) 65.52, 2. Alber (C) 60.74, 3. Paumgarten (L) 43.48, 4. Kržan (L) 43.12.

Točke: L 34, C 32.

Edino po tej točki so se gostje vidneje približali našim, sicer pa je ves čas vodila Ljubljana.

Skoki gospodov: 1. Ziherl (L) 142.92, 2. Kordelič (L) 140.62, 3. Zobbernigg Georg (C) 118.60.

Točke L 42, C 34.

Pri obveznih je zmagal Ziherl, poljubne pa mu je odnesel Kordelič.

Damska štafeta 3 x 100 m mešano: 1. Ljubljana (Finc, Bradač, Grošel) 4:41.2, 2. Celovec (Gasser, Dornkasch, Čebul) 5:05.1. Nekateri vmesni časi so bili prav dobri.

Točke: L 52, C 40. Štafete in waterpolo so štele dvojno.

Štafeta 4 × 100 prosto gospodje: 1. Ljubljana (Cerer, Fux, Ziherl, Wilfan) 4:27.4! (nov. jugoslov rekord). 2. Celovec (Dornkasch, Fuss, Watzke, Zobbernigg) 4:41.

Točke: L 62, C 46.

Zanimivo in napeto tekmovanje za dvoboj je zaključila

waterpolo tekma Ljubljana : Celovec 8:2 (5:1). Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Gostje: Knobloch, Lidl, Zobbernigg Gth. in Rudi, Aubel, Watzke Kurt in Vili.

Domačini: Linhart, Jamnik, Vrankar, Fux, Jesih, Wilfan, Čuden.

Sodil je dobro g. Kuljiš. Fux je ponovno na debelo zabijal gole.

Končno stanje dvoboja je tako 72 : 52 za Ljubljano. Za zaključek sezone je moralni izkupiček 4 novih jugosl. rekordov zelo dober, prireditelji so pa upamo tudi gmotno prišli na svoje.

Drugi razred in juniorji

Včerajšnji rezultati v II. razredu in v prvenstvu naših najmlajših

V nogometnem prvenstvu II. razreda in juniorskih moštev ljubljanskih klubov so bili včeraj doseženi naslednji rezultati:

II. razred:

Slovan : Jadran 3:0 (1:0).
Grafika : Mars 1:0 (1:0).
Reka : Svoboda 1:0 (0:0).

Juniorji:

Slavija : Jadran 1:0 (0:0).
Mars : Ilirija 8:0 (3:0).
Hermes : Mladika 2:2 (1:1).
Svoboda : Korotan 3:2 (1:1).
Primorje : Reka 3:0 (2:0).

Kako je bilo pred 8 dnevi

Počitnice so za nami, v nogometu se je obrat začel zopet z novo paro. Otvorili so juniorji, sledil jim je ljubljanski drugi razred s svojimi dogodki. Čas je že, da se po tolikem odmoru razgledamo malo vsaj po domačih dogodkih.

Na dolgu smo pravzaprav še s sklepnim pregledom o

dogodkih v drugem razredu.

Če bi se hoteli s par besedami ozreti po sklepnih dogodkih v tem izredno zanimivem in do konca napetem tekmovanju, bi bilo še povedati, da je Slovan v svoji zadnji tekmi nekoliko razočaral proti Mladiki, ki ji je moral z 2 : 2 prepustiti točko, s čimer je obenem zaostal na petem mestu. Grafika pa je s 6 : 0 preprečila Korotanu dvig na sedmo mesto, sama pa se je gladko ločila od četrtega. Končno stanje v drugem razredu je bilo tako:

Sloga	18	13	3	2	53:25	29
Reka	18	13	1	4	67:22	27
Grafika	18	11	3	4	64:25	25
Mars	18	10	2	6	48:20	22
Slovan	18	9	4	5	45:28	22
Jadran	18	9	1	8	41:30	19
Svoboda	18	6	1	11	33:52	13
Korotan	18	4	3	11	27:53	11
Mladika	18	4	1	13	22:71	9
Slavija	18	1	1	16	14:90	3

Poslednja podsavezna skupščina je stala pred nalogo, da reorganizira podsavezno prvenstveno tekmovanje, pa je med drugim skrčila ljubljanski drugi razred na osem klubov, s tem, da je Mladiko in Slavijo priključila novoustvarjenemu tretjemu razredu. V novi sezoni tekmuje torej v ljubljanskem drugem razredu samo osem klubov, moči bodo še bolj izenačene, vse tekmovanje bo predvidoma prav zaradi tega še bolj napeto.

Prvo kolo je srečno pod streho, dalo je rezultate: Jadran—Korotan 5 : 0, Slovan—Grafika 0 : 0, Mars—Reka 2 : 1, Sloga—Svoboda 2 : 0. V prvih praskah so trije rezultati precej tesni, samo eden diši, morda, po bodoči razvrstitvi v tabelici. Zaenkrat je po prvem kolu stanje:

Jadran	1	1	0	0	5:0	2
Sloga	1	1	0	0	2:0	2
Mars	1	1	0	0	2:1	2
Grafika	1	0	1	0	0:0	1
Slovan	1	0	1	0	0:0	1
Reka	1	0	0	1	1:2	0
Svoboda	1	0	0	1	0:2	0
Korotan	1	0	0	1	0:5	0

Prihodnje kolo, ki je zaradi Korotanove proslave malo skrčeno, bo prineslo že prvo prerivanje; na sporedu so pari: Slovan—Jadran, Grafika—Mars, Reka—Svoboda

Tekmovanje drobiža

JNS je odredil, da morajo podsavezi organizirati tudi prvenstveno tekmovanje pomladka. V Ljubljani so v treh nedeljah odigrali dve koli, ki sta odkrili razveseljiv pojav, da so se prav takozvani mali klubi, ki tekmujejo prostovoljno, na to tekmovanje bolj pripravili od prvorazrednih, ki morajo po savezni naredbi tekmovati po dolžnosti. V to tekmovanje se je prijavilo sedem mladinskih moštev ljubljanskih drugorazrednih klubov, ki tvorijo skupno s tremi prvorazrednimi pomladki (Primorje, Ilirija, Hermes) številčno najmočnejšo tekmovalno skupino v podsavezu. Vprašanje je le, če bo ta drobiž vzdržal tako dolgotrajno konkurenco.

Juniorji imajo deset odigranih tekem, vsako moštvo po dve, razen Primorja, ki ima že tri pod streho, in Jadrana, ki je moral eno nedeljo pavzirati. Mali klubi tekmujejo res z juniorji, Hermes n. pr. pa zgubi obe tekmi z 0 : 3, ker je nastopil s »starejšimi« kanoni, Ilirija pride na isti način ob dve točki. Ali ne bi kazalo, da tudi takozvani »veliki« klubi posvetijo malo več pozornosti naraščaju, in da ne čakajo samo, da jim zraste na tujih poljih, kamor je ob ugodnem trenotku tako lahko iti in pobrati, kar so drugi pridelali! S te strani ima savezna odredba precejšnjo vzgojno vrednost!

V dosedanjih medsebojnih pomenkih je drobiž ustvaril tako stanje:

Mars	2	2	0	0	8:1	4
Primorje	3	2	0	1	10:3	4
Korotan	2	2	0	0	6:2	4
Reka	2	1	1	0	5:2	3
Mladika	2	1	0	1	3:3	2
Slavija	2	1	0	1	3:4	2
Svoboda	2	0	1	1	2:8	1
Ilirija	2	0	0	2	1:8	0
Jadran	1	0	0	1	0:1	0
Hermes	2	0	0	2	0:6	0

V tem pregledu so že upoštevani prej omenjeni rezultati 3 : 0 p. f., ker nima smisla, da bi po tablici vlačili nereelne rezultate, ki itak oficielno ne bodo zabeleženi.

Skušali bomo tudi to sezono slediti dogodkom v drugem razredu, nekoliko pozornosti pa bomo posvetili tudi drobižu. Le eno bi želeli v začetku podčrtati: naj bosta obe tekmovanji, drugorazredno enako kot juniorsko, res viteški, na gotovi sportni višini, brez incidentov, da se bo vzgojila v Ljubljani nova sportna generacija, ki bodi starejši kos ne samo po znanju, temveč naj jo tudi v sportno-moralnem pogledu po možnosti prekosi. S tem bodo »mali« nogometnemu sportu pri nas napravili veliko uslugo. O. C.

Ostale nogometne tekme

Celje: SK Celje : ŽSK Hermes 2:1 (2:0). Prva podsavezna prvenstvena tekma jesenske sezone. Zmaga Celja tesna, ali zaslužena. Moštvo Celja je nastopilo v nekoliko drugi postavi kot spomladi. Moštvu pa se že sedaj pozna, da ima dobrega trenerja. Gostje so bili tehnično dobri, v kombinacijah pa se niso posebno izkazali. Gole so zabili za Celje Presinger in avtogol Hermesa, za Ljubljančane Derenda. Sodil je g. Cimperman precej površno. V predtekmi je komb. mladina Celja premagala vojaški team 39. pp. z 2:0 (1:0).

Beograd: Bask : Jugoslavija 2:1 (1:1). Zadnja državno-prvenstvena tekma. BSK je torej definitivno postal letošnji državni prvak.

Zagreb : oldboys Hajduka : oldboys Gradjanskega 6:3 (4:3).

Subotica: Subotica : Osijek 5:1 (4:1).

Napoli: Napoli : Hašk 5:5 (3:2).

Gradec: Gradjanski : GAC 1:0 (0:0).

Lausanne: BSK : Grashopers 3:0.

PRAGA:

Sparta : Ferencvaros 3 : 0. Praška Sparta je s to zmago postala zmagovalec v tekmovanju za srednjeevropski pokal. 56.000 gledalcev, o je predsednik srednjeevropskega komiteja Italijan Copolli izročil Sparti pokal, je v svojem govoru izrazil nado in željo, da bi v prihodnjem tekmovanju sodelovala tudi Jugoslavija.

DUNAJ:

Admira : Austria 1:0 (0:0), FAC : Hakoah 2:1 (1:0), Rapid : WAC 5:3 (4:2), FC Wien : Vienna 2:0 (1:0)! Sportklub : Favoritner AC 1:0 (1:0), Libertas : Wacker 3:0 (2:0).

BUDIMPEŠTA:

Budafok : Törökvés 8:2 Bockai : Ujpest 0:0, Salgotarjan : Kispest 1:1, Phoebus : Attila 2:1, Hungaria : Budai 11 2:1.

BADEN:

Finale za amatersko prvenstvo Avstrije. Badener AC : Salzburger AC 3:1 (2:1). Ker je Salzburger AC zmagal v prvi tekmi s 4:1, je postal amaterski prvak Avstrije.

RIM:

Prijateljske tekme. Fiorentina : Roma 1:1 Lazio : Nemzeti (Budimpešta) 4:2, Juventus : Genova 2:1, Torino : Alessandria 5:1, Bologna : Milano 2:1.

PRAGA

Prvenstvo: Plzen : Teplitzer FC 4:1, Slavija : Bratislava 2:0, Viktorije Plzen : Kolin 5:2.

ELITNI KINO MATICA Tel. 21—24
Danes ob 4., 7¼ in 9¼
PREMIERA prekrasne ljubavne komedije
POLJUBI ME, ANETA
IDA WÜST HANS SÖHNKER URSULA GRABLEY.

igre je treba prinesti s seboj. Pričetek točno ob 20. Event. zakasnitve se bodo smatrale kot neudeležba na sestanku.

Smučarski klub Ljubljana. Seja tehničnega odbora drevi ob 20. v kavarni Emona. Ker moramo obravnavati važna vprašanja prosimo, da se odborniki udeležijo polnoštevilno.

ASK Primorje. Seja centralnega in nogometnega odbora drevi ob 20. v salonu pri Levu. Važno!

S. K. Jadran. Izredni občni zbor kluba bo v soboto 21. t.m. ob 20. v salonu gostilne M. Sokič. Pred konjušnico 4. Dnevnia red: volitev predsednika. (§ 23. toč. b. k. p.)

Stališče Male antante glede podunavskega pakta

Pomen izjav jugoslovenskega delegata dr. Puriča na zasedanju skupščine Društva narodov

Ženeva, 15. septembra. d. Delegacije Male antante so politični razvoj zadnjih dni v Ženevi zasledovale z izredno pozornostjo, ker ne gre samo za italijansko-abesinski spor in za razmerje med tremi evropskimi velesilami, temveč tudi za interese srednje-evropskih držav, predvsem pa za zagotovitev bodočnosti. Diplomati in državniki Male antante so bili stalno zvezi s Hoarejem in Lavalom, tako da so ostali interesi držav Male antante zavarovani. Konkretni rezultati posvetovanj državnikov velesil, ki so prišli do izraza jasno in umljivo tudi v govoru francoskega ministrskega predsednika Lavala, so bili sprejeti z velikim zadovoljstvom.

Utrditev odnošajev med Anglijo in Francijo pomeni trajno praktično zbližanje teh dveh velesil zaradi jamstva varnosti v srednji Evropi v primeru vojne v vzhodni Afriki, ki bi imela direkten vpliv tudi na dogodke in politiko v Srednji Evropi. Dejstvo, da vztrajata Anglija in Francija na organizaciji kolektivne varnosti, smatrajo v krogih Male antante kot zelo važno ne glede na to, kako se bo končal italijansko-abesinski spor.

V zvezi s tem zagotavljajo, da ostane v veljavi pripravljenost Male antante za zaključitev podunavskega pakta. Kar se tiče nepričakovanih pobud francoske in angleške vlade, ki streme po ojačenju Društva narodov, ugotavljajo državniki Male antante, da potrjuje ta politika smernice, ki jih Mala antanta nikdar ni opustila v svoji miroljubni politiki.

Izjava jugoslovenskega delegata dr. Puriča na včerajšji seji skupščine Društva narodov, ko je v imenu Male antante izrekel popolno odobravanje stališča, ki sta ga zavzela angleški zunanji minister Hoare ter francoski zunanji minister Laval, je zbudila tem bolj ugoden vtis, ker ni samo načelnega pomena temveč predstavlja tudi politično manifestacijo solidarnosti vseh treh držav Male antante. Glede na to skupno izjavo poudarjajo, da se morebitni neuspeh zaključitve nameravanih regionalnih pogodb, zlasti pa podunavskega pakta nikakor ne bo mogel zvračati kot krivda na Malo antanto, ker se je izjavila pripravljeno sodelovati vsak čas za uresničenje takih pogodb.

Komunistično rovarjenje v Bolgariji

Sofija, 15. septembra. w. Že več časa je imela bolgarska policija dokaze o obstoju tajne makedonsko-komunistične organizacije, pod imenom »Ujedinjene makedonske revolucionarne organizacije«. Natačna proizvedovanja so dognala, da vodi centralni komite s sedežem v Parizu regionalne komiteje te organizacije v Bolgariji, in sosednih državah. Sedež regionalnega komiteja za Bolgarijo je bil v Sofiji. Ta tajna organizacija je bila identična z organizacijo bolgarske komunistične stranke. Organizacija je bila v stalnih zvezah s tajništvom Kominterne v Moskvi, odkoder je po priznanju aretirancev in po zaplenjenih spisih dobivala navodila in denarna sredstva. Naloga organizacije je obstojala v tem, da pripravi makedonsko omladino za oboroženo vstajo, ki naj bi omogočila odcepitev dela bolgarskega ozemlja v svrho ustanovitve sovjetske republike. V zvezi s tem sta bila med drugimi aretirana dva bivša komunistična poslanca v Sobranju.

Grško-italijanski incident

Atene, 15. septembra. n. V petek je neko italijansko vojaško vodno letalo pristalo ob obalj otoka Krfa. Italijanski poslanik v Atenah je sicer opravičil to postopanje, češ da so italijanski arheologi, ki raziskujejo starine na Krfu, nujno zahtevali zdravniško pomoč in da je samo zaradi tega poslala italijanska vlada na Krf letalo, ne da bi prej obvestila o tem grško vlado. Grška vlada se s tem opravičilom ni zadovoljila in je odredila svojemu delegatu v Ženevi, naj energično nastopi pri Društvu narodov zaradi postopanja italijanskih oblasti, ki ne kažejo nikakega spoštovanja napram suverenosti grške države.

Razen tega se v bližini rta Sunjon še vedno nahajajo v grških vodah dve italijanski torpedovki in en italijanski rušilec, zaradi česar zahtevajo listi od vlade, naj odločno intervinira v Rimu.

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI
vzeti zjutraj na prazen želodec čašo
prirodne Franz Josefove grenčice
Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Službene objave LNP

Verifikacije igralcev:

Za Žalec: Herman Franjo, Herman Alojzij, Herman Marjan, Hodnik Janez, Razdevšek Karel, Gorišek Mirko, Pikl Slavko Šrsterič Bojan, Suszyinski Maks, Kovač Tine, Kainz Josip, Šketa Edvard, Zajc Adolf, Audić Stanko, Jug Karlo, Steiner Rudolf; za SK Brod: Jeločnik Stanko, Jakopič Karel, Pirnat Franc, Košir Janez, Jakopič Ludvik, Jakopič Rajko, Verbič Dore, Vrhovec Ivo, Reichman Anton, Trampuž Štefan, Urh Alojzij, Bukovc Stanko, Boštjančič Stanko, Čižman Ivan, Zuccatto Remigij; za Hermes: Arčon Anton, Goršič Franc; za Mars: Sever Albert, Gojkovič Milan; za Reko: Logar Anton, Gregorič Leopold; za Svobodo—Lj: Počkaj Drago, Rogel Zdenko; za Slavijo: Rihtar Srečko, Balenovič Robert, Podberšček Milan — vsi s takojšnjim nastopom. Za Celje: Nikolič Rajko, Turnšek Leopold; za Dravo: Jeremič Milan; za Svobodo—Tržič: Ude Vinko, Kramar Andrej, Jakopin Franc; za Slavijo: Gjuran Janez; za Moste: Škoda Franc, Trtnik Franc, Sajbitz Franc; za Muro: Szepesy Elemer — vsi z nastopom 21. IX. in 11. XII 1935 ter 11. III. 1936 — Zavrnejo se verifikacije, ker niso taksirane: Polc Branko, KSK, Prešern Martin, Bohinc Jože, Olip Rado, Radovljica. — Popravlja se verifikacija Kašman Ernest, Amater, tako da ima takojšen nastop za vse tekme, ker se je ugotovilo, da za prejšnji klub ni nastopil nad leto dni. — Vzameta se na znanje preklica: Aljančiča Ernesta za Slavijo, ostane pri Iliriji, Smolnika Maksa za Jadrana, ostane pri Slaviji. — Izkaznice z odjavami morajo poslati do prihodnje seje: Jadran za Smolnika Maksa, Svoboda—Lj za Janežiča Antona, Ilirija za Müllerja Oskarja, Kervino Franca, Hermes za Kovačiča Alfonza. — Do poravnave obveznosti napram prejšnjim klubom se suspendirajo: Pečan Milko, Mars, Brajer Milan, Mladika, Janežič Anton, Slavija. — Čitajo se za Kamnik, Kervina Franc, Jerman Mirko, Kovačič Alfonz; za Lendavo: Tišma Bogoljub, Perko Josip. —

Istra z Ježice se poziva, da takoj predloži svoje izgralce v verifikacijo.

Prijava Celja od 3. septembra se ne vzame v razpravo, ker ni taksirana.

★

Službeno iz poverjeništva SOLNP pri OO v Celju. V torek 17. t.m. bo v restavraciji Na-Na v Celju strogo obvezen sestanek vseh seveznih sodnikov in sodniških kandidatov. Pravila nogometne

Človeške bolezni v starem veku

Angleška zdravnika in znanstvenika Dawson in Smith sta preiskala 30.000 mumij z zdravstvenega vidika. Njune ugotovitve so zelo zanimive. Zlasti nista našla prav nobenega sledu o sifilidi; iz tega je sklepati, da je bila ta strašna spolna bolezen v davnih časih sploh neznana. Tudi rak je bil zelo redek. Gnitje zob se ni pojavljalo med siromašnejšimi sloji prebivalstva, ki so jedli le rastlinsko hrano, a širilo se je toliko bolj, kolikor bolj je rasla potreba po finejših živilih. V tistih časih še niso znali zdraviti zobnih bolezni z operacijami. Zelo razširjene pa so bile takrat protin in druge sklepne bolezni.

Nenavadno veliko je število kostnih prelomov. Nog niso nikdar amputirali, ker je bila kirurgija starim Egipčanom čisto neznana. Prav malo sta angleška zdravnika ugotovila več primerov poapnenja žil. Gobavost je bila ugotovljena samo v enem primeru, vendar je ta ugotovitev v nasprotju z dosedanjimi domnevami. Podobna je, da bila ta strašna bolezen precej pozneje prenešena v Egipt.

Kako dolgo lahko gladuješ

To vprašanje je v praktičnem oziru važno samo v redkih primerih, namreč takrat, kadar otežuje huda bolezen uživanje hrane ali ga celo onemogoča. Številna opazovanja so dognala, da je trajanje za organizem neškodljivega gladovanja odvisno od velikosti živega bitja. Tako na primer pogine golob, ki tehta 350 gr, v 11 dneh, kondor s težo 20 kg pa v 40 dneh. Male ptice pevke potemtakem brez hrane poginejo že v treh do štirih dneh.

To velja tudi za sesalce. Ako vzamemo za osnovo možno gladovalno dobo kunca, težkega dva in pol kg, ki znaša 26 dni, bi mogel 70 kg tehtajoči človek gladovati 79 dni. Če smo naziranja, da je glede na gladovanje človeški organizem sličen pasjemu, dobimo za človeka teoretično gladovalno dobo 93 do 105 dni. Če pa vzamemo za osnovo mačko, bi taka doba znašala 55 dni.

Zakaj še niste član „Vodnikove družbe"?

Odredba muslimanskega poslanca

Beograd, 15. septembra. Listi poročajo, da je bila v Bihaču konferenca pristašev dr. Mehmeda Spaha, ki so razpravljali o zadržanju poslanca Abdulaha Ibrahimpašića, izvoljenega na listi dr. Mačka. Konferenci je predsedoval Husein-beg Ibrahimpašić. Na konferenci so obsodili zadržanje Abdulaha Ibrahimpašća in mu poslali pismo, v katerem izjavljajo, da je bil izvoljen na listi opozicije in mora zato ostati zvest vodstvu bivše muslimanske stranke. Nadalje pravi pismo, da je Abdulah Ibrahimpašić izvršil izdajstvo in šel sodelovat z vlado, ki jo je prej obsodil in napadel ter da je med 67 poslanci prvi obrnil hrbet svojim volilcem. Na koncu mu pismo izreka nezaupnico in mu sporoča, da ga nič več ne smatrajo za člana organizacije, ker dela zoper dr. Spaha. To pismo in sporočilo sta podpisala prvaka bivše muslimanske organizacije, Husein-beg Ibrahimpašić in Suil Baljić.

VSAK JUTRO JE ZAVAROVAN ZA SMRTNE NESREČE ZA 10000 DIN NAROČNIKA

Otvoritev tedna Rdečega križa

Otvoritveni govor prvega podpredsednika glavnega odbora senatorja Tomića v radiu

Ljubljana, 15. septembra.

Danes se je začel teden Rdečega križa. Pri tej priliki je imel dopoldne otvoritveni govor v beograjskem radiu prvi podpredsednik glavnega odbora senator g. Svetozar Tomić. Govor sta prenašali tudi radijski postaji Zagreb in Ljubljana. Iz obširnega govora povzemamo.

Proslava tedna Rdečega križa je določena v novem zakonu o Rdečem križu z dne 19. avgusta l. 1933. Ta zakon se je izdal na pobudo pokojnega velikega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, ki je z največjim zanimanjem spremljal delo tega pomembnega društva. Leta 1926. je pokojni kralj v pismu, poslanem predsedniku RK dejal, da mora postati naš KR mogočen činitelj na kulturnem, zdravstvenem in družabnem področju in da mora biti zmerom pripravljen na hitro in izdatno pomoč povsod, kjer grozi nesreča.

Novi zakon in nova pravila RK so stopili v veljavo v začetku leta 1934. in ko je v preteklem letu vzvišeni predsednik RK Nj. Vis. knez otvoril proslavo tedna RK je rekel:

Novi zakon o RK je izraz najvišjega priznanja tej organizaciji za njeno dosedanje plemenito delo, a istočasno izraz zaupanja, da se dolžnosti in naloge, ki so s tem zakonom poverjene RK v redu vrše. Te naloge so velike in zahtevajo najširše sodelovanje in znatna sredstva. Prepričan sem, da bomo v našem narodu našli eno in drugo, ker je naš narod doživel že mnogo preizkušenj in pokazal mnogo smisla za vse, kar je plemenito in vzvišeno. Svoj govor je Nj. Vis knez Pavle takrat zaključil s pozivom vsem članom in prijateljem RK na delo za RK v zadovoljstvo njegovih visokih zaščitnikov, našega kralja in kraljice, in za blagor naroda in države.

Naš narod se je odzval temu pozivu. Število odborov in članov se je podvojilo. Ob koncu l. 1933. je bilo 1318 odborov, a ob koncu l. 1934. 2304. Člani so se pomnožili od 66.333 ob koncu l. 1933. na 126.364 ob koncu lanskega leta. Tudi pomladek napreduje. V 3770 šolah z 12.226 razredi ima 363.554 mladih članov in članic.

Vzvišeni predsednik RK Nj. Vis. knez namestnik Pavle, je radaljeval g. Tomić mi je naročil naj vsemu članstvu in pomladku izrečem njegov pozdrav in njegovo visoko zahvalo za požrtvovalno delovanje.

Naloge RK so važne in težke, zato zahtevajo tudi znatna materialna sredstva. Zaradi tega je z novim zakonom ustanovljen teden RK. Poleg nabiranja darov se pobirajo tudi minimalne takse. Tako taksa v znesku pol dinarja od vseh poštnih pošiljk, od vstopnic za gledališča, kinomatografe in druge zabave in od voznih listkov za železnice, ladje, letala in ostala prevozna sredstva. Dohodki teh davscin se ne uporabljajo za tekoče potrebe, temveč stekajo v sklade, in sicer v nedotakljivi in zdravstveni sklad in v sklad za prvo pomoč.

Prav zaradi dohodkov od tedna RK v zadnjih dveh letih si je društvo lahko nabavilo in izpopolnilo najnujnejšo opremo in razpolaga danes z materialom za vrsto bolnišnic. Vsa ta in druga oprema služi za izvrševanje nalog RK v miru in vojni.

Glede prostovoljnih bolničarjev in bolničark se doslej ni dovolj storilo. Da se ta nedostatek odpravi, je glavni odbor ukrenil potrebno, da se bodo že to jesen otvorili zadevni tečaji. Prvi tečaji bodo zaradi praktičnega pouka v krajih, kjer obstoje bolnišnice. Glavni odbor je že poslal krajevnim odborom v teh krajih navodila, potrebne priprave in učne knjige.

Govornik je nato razpravljal o bolničarski službi v miru in vojni, o pomoči pri elementarnih nesrečah, o potrebi še večje nabave materiala in raznih drugih nalogah, ki še čakajo to velevažno organizacijo. Na koncu je pozval poslušalce, naj se prav v teku tedna RK vpišejo v društvo vsi, ki so doslej še stali ob strani, in darujejo svoj obol. Zaključil je: Rdeči križ je eden za vse. Delujmo vsi za Rdeči križ in za koristi in za blagor države in naroda in v zadovoljstvo visokih zaščitnikov RK Nj. Vel. našega mladega in dragega nam kralja Petra II. in naše plemenite kraljice Marije, našega vzvišenega predsednika RK Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, kraljevskega doma in vseh odbornikov in članov RK in njegovega podmladka.

TEDEN DNI FILMA

Grableyeva v učinkovitem filmu »Poljubi me Aneta«

Če je kdo izmed obiskovalcev kinomatografov čital dramo »Aneta ima preveč denarja«, ki sta jo napisala Carl Rössler in Balder Olden, si je pač zaželel videti to sicer lahko, a zelo učinkovito delo na platnu. Drama, ki ji ne manjka duhovite dovtipnosti in šaljivih zapletljajev poleg vsega tistega, ki drži zanimanje gledalca prav do konca v napetosti, je bila nedavno res filmana in se zdaj predvaja tudi v Elitnem Kinu Matici pod naslovom »Poljubi me, Aneta«.

Glavni vlogi sta v rokah Ursule Grableyeve in Hansa Söhnkerja. V filmu nastopata tudi Ida Wüstova in Max Guelstoff. Grableyeva nam še ni preveč znana, a sloves gre o njej, da je dobra igralka, zraven pa še simpatična in lepe zunanjosti. Söhnker je med kinematografskim občinstvom deležen že večje popularnosti. V tem filmu poje več pesmi prav učinkovito. Glasbo je skomponiral Willim Meisel. Kratka vsebina je naslopna:

»Aneta (Grableyeva), lastnica velikega Karstnovega koncerna, postane polnoletna. Ravnatelj Bertuch (Guelstoff), ki je doslej vodil tvrdko, upa, da bo tudi še odslej tako. Pa se moti. Aneta hoče sama voditi podjetje in se tudi noče poročiti z njim, kakor bi želela njena teta Olga (Wüstova). Pri tej priliki izrabi dejstvo, da je nihče v vsem podjetju ne pozna, in postane s pomočjo prijateljice Trude strojepiska v eni izmed podružnic, ker hoče sama videti kako njeni ravnatelji postopajo z nameščenci.

Aneta je dodeljena poslovodji Hansu (Söhnkerju), ki ji odkrito pove, da zato, ker je službo dobila po protekciji, ne bo nič bolj obziren. A nekega dne se znajdeta oba v restavraciji. Zdaj ni Hans nič več tako strog, nego je celo na svoj način nežen.

Nekoč mora Aneta na sestanek z Bertuchom in zaradi tega zamudi službo. Hans je videl, da se je pripeljala z avtomobilom, in začne sumiti, da je Bertuchova prijateljica. Aneti pa se posreči, prepričati ga o tem, da ni tako.

Nekega jutra pride v podružnico sam Bertuch in očita Hansu, da je dal kredit neki tvrdki, ki je bankrotirala. Med prerekanjem se resno spreta in Bertuch odpove Hansu službo. Bertuch hoče diktirati Aneti odpovedno pismo za Hansa in ker ta noče pisma pisati, odpove službo tudi njej.

Hans, ki se je bil že dogovoril z Aneto, da se bo oženil z njo, še zmerom ne ve, da je lastnica Karstnovega koncerna. Hans dobi novo službo, obenem pa tudi od direkcije Karstnovega koncerna pismo s sporočilom, da je postal ravnatelj podružnice. Toda on noče sprejeti tega mesta, ker misli, da ga je dobil samo s protekcijo. Med njim in Aneto nastane prepir, med katerim Hans izve, kdo je ona. Ves je ogorčen, a ko se prepriča, da se Aneta ni šalila z njim je zaključek seveda srečen.

Včeraj se je ta film v Ljubljani prvič predvajal in je isto občinstvo zadovoljno z njim

Filmski drobiž

Družba Paramount je angažirala Jana Kiepuro. Pred kratkim (3. septembra) je odpotoval v Ameriko.

Lilian Harvey dela spet v Nemčiji. V Ameriki se baje ni obnesla.

Po slavnem romanu Hansa Possendorfa »Bux« so Francozi posneli film z Vernonovo v glavni vlogi.

Heinrich George, eden najboljših nemških karakternih igralcev, je prevzel glavno vlogo v Ufinem filmu »Stebri družbe«.

Ewersovega »Praškega študenta« delajo v govoreči verziji. Zasedba bo zelo močna. Glavne vloge imajo: Wohlbrück, Loos in Wieckova.

Sienkiewiczev roman »Skozi puščavo« bo letos film. Trenutno delajo zunanje posnetke v Egiptu.

Tudi »Carskega sela«, ki je ostal zaradi Mežuhinove igre v nepozabnem spominu, delajo zdaj v govoreči verziji.

Ramon Novarro potuje s svojo sestro po Evropi. K nam ga pa najbrž ne bo. Smo predaleč.

V Angliji delajo film o Stenki Razinu.

Tujski promet v Škofji Loki je nazadoval

Škofja Loka, 15. septembra

Predvčerajšnjim zvečer se je sestal v prostorih mestne posvetovalnice odbor Tujskoprometnega društva. Letošnja tujska sezona v Škofji Loki od 15. junija do 10. septembra sorazmerno ni povsem izpolnila pričakovanj. Število nočnin se je od lanskih 5211 znižalo letos na 4150, torej kar 1060 nnočni manj kakor lani. Vzroki so predvsem gospodarskega značaja, nekaj krivde pa je tudi v tem, da je bila Škofja Loka v začetku sezone še često zavita v oblake prahu in je to mnoge letoviščarje napotilo da so se odpeljali naprej v Poljansko dolino

Letos je posetilo Škofjo Loko 119 gostov: od teh je bilo tujincev 14, in sicer 2 Čehoslovaka, 5 Avstrijcev in 7 Italijanov. Po poklicu so bili letoviščarji: 3 višji oficirji, 7 višjih državnih uradnikov, 5 profesorjev, 2 zdravnika, 12 akademikov, 4 trgovci, ostali pa odpadejo na razne poklice, odnosno družinske člane. Ferijalcev je bilo letos 70 tedaj 55 manj kakor lani, ker je bila ustanovljena nova kolonija v Gabrku.

Kot pomanjkljivost se je izkazalo dejstvo da so skoro vsi letoviščarji želeli od občine potrdila za brezplačen povratek domov a se jim ni moglo ugoditi, ker Škofja Loka te ugodnosti letos ni uživala. Pritožb gostov ni bilo nobenih, le mladina je izrazila željo, naj bi se posvečalo več pozornosti plesu Uspeli so promenadni koncerti. Odbor Tujskoprometnega društva je bil v ostalem živahno in stalno v stikih z našimi tujskoprometnimi korporacijami in je tudi izdal ličen prospekt. Letošnja izkustva, ki so dejansko šele začetek sistematičnega organizatoričnega delovanja te naše važne korporacije, bodo nedvomno mnogo pripomogla k nadaljnjim uspehom na tem področju, in to že v novi sezoni.

Univ. prof. dr. J. Hadži.

Življenje v Jadranu

Ob priliki Jadranske razstave na velesejmu

(K Jadranski razstavi na Ljubljanskem velesejmu.)

Čeprav je naš Jadran razmeroma zelo majhno, skoraj zaprto morje — pravzaprav le zaliv Sredozemskega morja — vendar je v njem razvito rastlinstvo in živalstvo prav na enak način kakor v Sredozemskem morju. Morska fauna in flora se od suhozemske, pa tudi od sladkovodne precej razlikuje. Dočim so na kopnem najbolj značilne na eni strani razmeroma velike cevnice oziroma cvetne rastline, na drugi pa žuželke in ptice, prevladujejo v morju niže organizirane rastline (zelene, rjave in rdeče alge ali haluge) in živalstvo kaže veliko raznolikost tipov, vendar so tudi le-ti na nižji organizacijski stopnji: na mesto žuželk stopajo množine rakov in na mesto ptic ribe, ki jih je okrog 360 vrst, med njimi nad 100 užitnih.

V nasprotju s tem, kar vidimo na suhem, velike na dno priraščene rastilne, morska trava in alge, nimajo glavne vloge kot producenti braanske snovi, od katere se preživljajo vse živali; ne prevladujejo tu večje, tudi često k dnu prirasle ali pa prosto plavajoče in plazeče živali (bentos), temveč predstavljajo glavno torišče življenja v morju za prosto oko večinoma nevidni, zato pa neizmerno številni, po vseh globinah in širinah morij in oceanov manj ali bolj enakomerno porazdeljeni drobni organizmi rastlinske in živalske narave, ki jim pravimo plankton. To so organizmi, ki jih nosi voda in morski toki bolj ali manj pasivno. Večina teh planktonov je izredno drobna, tako da jih niti z najfinejšo svileno mrežico ne moremo zajeti (nanoplankton). Treba je morsko vodo močno centrifugirati, da se jih polastimo. Drugi so nekoliko večji (mikroplankton) in jih lahko pridobimo s tem, da vlečemo skozi morje odprto fino planktonsko mrežico. Dočim so v nanoplanktonu zastopane izključno le enostanične rastlinice, torej sami producenti organske tvarine, nahajamo v mikroplanktonu tudi drobne konzumente, živalske eno ali mnogostaničarje, ki sami služijo za hrano večjim mesojedim planktonom (meduzam, mladim ribicam itd.) Rastlinski del planktona (fitoplankton) je glavni vir organske hrane za vse živalstvo morja, neposredno, ali pa posredno. Veliko število planktonskih in še več bentonskih živali se prehranjuje na ta način, da s filtriranjem morske vode zbira predrobne mrvice razpadlih rastlinic in živali.

Razen planktonov živi v morju precejšnje število večjih živali, ki se aktivno gibljejo brez ozira na morske toke, tem pravimo nekton, ker samostojno plavajo (ribe, sesalci kakor n. pr. delfini, želve, glavonožci). Te pa so seveda bolj na redko posejane.

Prave in popolne slike flore in faune Jadrana ni mogoče podati s sredstvi, ki so nam bila na razpolago, saj je niti znanost še popolnoma ne pozna, posebno ne one v velikih globinah južnega Jadrana. Vendar pa nudi razstava nekaj značilnih potez iz življenjskega kroga našega morja, vsekakor več nego se je moglo do sedaj v Ljubljani pokazati. Pestro obrežno življenje ponazorujejo veliki morski akvariji z živimi rastlinami in živalmi, v kolikor le-te prenesejo precejšnjo spremembo življenjskih okolščin v akvarijih. Voda v akvarijih je prava morska voda, ki venomer cirkulira, se čisti (filtrira) in prezračuje.

Razen tega so razstavljene različne konzervirane in preparirane morske živali, ki žive na dnu morja, ob bregu in v globinah. Iluzijo obrežne morske krajine naj vzbudi »morska diorama« z najbolj razširjenimi in karakterističnimi tipi rastlin in živali, združenimi v najpogostejše zadruge (facies) na skalnati, peščeni in mivkasti podlagi in na mehkem blatu.

Planktonski del jadranske faune in flore pojasnjujejo lepe olinate slike v naravnih barvah. Povečave slik se ravnajo po prirodni velikosti planktonov. Tako so na pr. najdrobnejši (nanoplanktoni) na sliki 10.000 krat povečani. Od ogromnega števila tipov in vrst so izbrani le nekateri predstavniki. Prikazana je tudi sestava morske vode, da je razvidno, iz kakšnega materijala grade svoje telo rastlinski planktoni, in sicer s pomočjo sončne energije; v temnih globinah morja ni rastlin, razen povsod navzočih bakterij.

Na eni stenskih slik so združeni nekateri tipi svetlikajočih se morskih organizmov, povečani v različnem merilu. Med njimi je tudi nekaj globokomorskih.

Tudi na kopnem v sončni Dalmaciji živi fauna in flora, ki se precej razlikuje od naše tukaj. Razen splošno ob Sredozemskem morju razširjenih (mediteranskih) vrst, živi na bregu precej vrst, ki se samo tu nahajajo (endemne vrste) in ki so izvrstno prilagojene na suhi, goli kras.

Zagonetka požara v novosadski državni svilarni

O požaru so govorili že teden dni poprej

Novi Sad, 15. septembra

Kakor je »Jutro« že kratko poročalo, je včeraj v zgodnjih jutranjih urah nastal v državni tvornici svile velik požar, ki se je pojavil najprej v strojnem in se hitro razširil tudi na druge oddelke. Ogenj je prvi opazil eden izmed čuvajev, a še preden je obvestil oblastva, se je požar že nevarno razširil. Hitro so prišli na pomoč gasilci in vojaštvo, ki ga je poslal k ognju komandant mesta general Belič. Prav tako hitro so prispeli na pomoč mestni stražniki z upravnikom policije. Zaradi defektov pri brizgalnah prostovoljne gasilske čete in mestnih gasilcev se ni moglo takoj začeti gašenje, zaradi česar je škoda še večja, kakor bi sicer bila. Požar se je tako razširil, da so ga mogli omejiti šele v teku treh ur.

To je v poslednjih desetih letih že tretji požar v tej tvornici. Zadnji je bil pred dvema letoma, ko je del tvornice zgorel do tal. Vzroki sedanjega požara še niso ugotovljeni. Zanimivo pa je dejstvo, da je vršilec dolžnosti tvorniškega ravnatelja g. Horvat dobil že 7. t. m. od gjevgjelijske svilarske zadruge brzojavko z vprašanjem, ali je resnica, da je novosadska svilarna zgorela, ker se je tam o tem govorilo. Oblastva so uvedla preiskavo, da ugotovijo, kdo je že v naprej širil vesti o požaru Škoda, ki jo je povzročil ogenj se cení na 250.000 do 300.0000 Din.

Rop deklice sredi mesta

Zagreb, 15. septembra.

Skoro neverjeten dogodek se je pripetil v petek pri belem dnevu sredi Zagreba. Neka gospa stanujoča sicer v Samoboru je bivala nekaj dni v Zagrebu s svojo petletno hčerkico. V petek je nekaj nakupovala v mesnici blizu Jelačićevega trga. Njena hčerkica je medtem časom hodila med ljudmi. Nenadno pa se je prikradla k njej lepo oblečena neznanka, prijela deklico za roko in jo hitro povedla iz mesnice.

Mati tega ni takoj opazila nego je pogrešila hčerko šele, ko je hotela zapustiti lokal. Drugi ljudje v mesnici so ji povedali, da je neznana ženska malo prej povedla njeno hčerkico na ulico. Prestrašena žena je začela takoj teči po ulici in glasno klicati hčerko. Imela je srečo, da je tekla v pravo smer, zakaj kmalu je opazila, kako se njena hčerkica trga iz roke neznane ženske, ki jo je trdno držala, da ne bi ušla.

Ko je neznanka videla, da ji rop otroka ni uspel, je dete pustila in hitro zbežala. Mati je bila toliko razburjena in naposled tudi srečna, da je hčerkico spet našla, da drzne neznanke ni več zasledovala. Otrok je potem pripovedoval, kako jo je tujka hitro odvedla iz mesnice in ji potem govorila, da je zdaj ona njena mamica in da se ji bo godilo zelo lepo. Spočetka je deklica šla rada z njo, a pozneje se je začela neznanke bati in se ji trgati iz rok, zlasti ko je slišala, da jo mati kliče. Ker je neznana gangsterka pobegnila, se ni dalo ugotoviti, kaj je nameravala z otrokom.

Drzna tatvina fotografskega aparata

Škofja Loka, 15. septembra.

Družba Štirih gospodov iz Zasavja se je ustavila nedavno zvečer v Anzelčevi gostilni na Trati, avto, ki so se z njim pripeljali, pa so pustili zunaj na dvorišču. Četvorica je sedela pri Anzelcu kako pičlo uro, potem pa so hotели domov, toda pri avtu so brž opazili, da je bila v času njihove odsotnosti pri njem tuja roka. Zmanjkalo je rjavega usnjenega etuija in z njim fotografskega aparata znamke Velta Superflecta — Rollspiegelreflex 6×9 in poleg tega še aparat Bevi v skupni vrednosti Din 6000, last denarsta Glavača Edvarda iz Litije. Orožniki so sicer takoj začeli poizvedovati, toda zaenkrat je ostal njihov trud brez uspeha. Tat, ki pa najbrž ne bo daleč od Trate, je izginil kakor kafra. Okradenec g. Glavač daje najditelju 500 Din nagrade.

Nič ne škoduje, če veš...

V zadnjem času so se živila v Nemčiji in Avstriji podražila. V Nemčiji je zlasti drag krompir.

Z letali so letos v Rusiji posejali 120.000 ha zemlje, na 660.000 ha so očistili zemljo škodljivcev, na 2.400.000 ha pa so pobijali malarijo.

Ker niso zaradi suše imeli vode v vodnjakih, so nedavno v nemški vasi Hünhaunu z mlekom pogasili nevaren požar.

Štiri milijone funtov šterlingov zahtevajo angleški skladatelji od angleških radijskih družb kot honorar za izvajanje svojih skladb.

Nemčija je začela knjižni dumping. Vlada je odredila, da se morajo od 9. t. m. vsi časopisi in knjige, ki se tiskajo v državi, prodajati v tujini za 25% ceneje kakor doma.

Največ bogatih žensk imajo Zedinjene države. Od registriranega zasebnega kapitala Amerike, ki znaša 230 milijard dolarjev, je skoro 200 milijard v ženskih rokah. 2868 Američank ima imetja okrog enega milijona dolarjev in 462 je Američank, ki so večkratne milijonarke.

Budimpešta ima med evropskimi mesti največ beračev. S 1. oktobrom pa je v Budimpešti prepovedano vsako beračenje. Občina je dala 5 milijonov pengov za prehrano siromakov in namerava uvesti posebno davščino v isti namen.

V Češkoslovaški je 3200 milijonarjev; od teh ima 673 povprečno po dva in pol milijona češkoslovaških kron letnih dohodkov.

Delnice vojne industrije na dunajski in praški borzi so v drugi polovici avgusta zelo poskočile, v nekaterih primerih skoro za 20% nasproti stanju 15. avgusta.

Bencin v trdi obliki je izpašel ameriški profesor Proucen. Tak bencin se ne užge tako hitro, kakor tekoči.

Na Nemškem se vrši novačenje psov za vojno službo. V poštev prihajajo najbolj hrti, dobermani in nemški ovčarji.

Iz akvaristove torbe

O živi hrani in drugih rečeh

Redkokdaj se pripeti, da se ne bi govorilo na sestankih akvaristov o čedalje večjem pomanjkanju žive hrane. Zlasti ljubljanski akvaristi občutijo to dejstvo prav neprijetno. Medtem ko je bilo prva leta po vojni še povsod dovolj jarkov (pod Tivolijem, v Rožni dolini), so regulacijska dela in živahno stavbno gibanje pometla majhne jarke in jamice v neposredni bližini mesta. Zelo daleč se morajo potruditi akvaristi, da svojim živalcam preskrbe živega živeža.

Priporočljivo bi bilo, da bi vladala med akvaristi glede na preskrbovanje žive hrane tovariška vzajemnost. Vsak naj uvažuje tudi potrebe drugih. Če bi kak akvarist hranil svoje ribe samo z živo hrano, bi drugim golovo otežil smotrno prehrano. Raznolična naj bo hrana, suha in živa. Poleg tega so nam na razpolago še nastrgano meso, razkosani deževniki, polži in školjke.

So ribice, ki uživajo zelo rade suho hrano. Tako hranimo na primer krapovce pretežno s suho hrano. Na ta način bi nam v jamicah in jarkih ostalo dovolj nujno potrebne žive hrane za vsakega akvarista. Primeri, da si nalove začetniki z najboljšim namenom ogromne količine vodnih bolh in nitkarjev, ki jim potem doma zaradi nesmotrne nege poginejo, niso redki, a so obžalovanja vredni.

Ljubiteljem, ki imajo vozila, priporoča pisec teh vrst večjo plitvo lužo pri vasici Stajah na poti v Iški Vintgar. Če je voda plitva, je tam mnogo nitkarjev, sicer pa si v tej luži nalovimo vseh vrst račičev, bolh, samookov in drugih.

Posledice ohlajenih vod opazujemo zdaj že v vseh jarkih. Vidno že pojemajo življenske moči večini rastlin. Trstika in saš že pritajeno rožljata v jesenskem vetru. Pri vodah je že marsikatera rastlina porumenela in tudi rastlinstvo v vodah se je že razredčilo. Listi lokvanjev in blatnikov so delno razjedeni, njih plod se je pa po večini že pogreznil na dno. Razpadajoči in gnijoči listi ga bodo pokrili čez zimo in mu napravili ugodna tla za razvoj v prihodnji pomladi.

Kako prijetno je naše oko iznenadeno, če zagleda v tej dobi umiranja v prirodi v kaki bistri vodi temnozeleno listje zmerom sveže kreše. Večje in manjše skupine plavajo na vodni gladini, med koreninicami pod gladino se pa skriva mnogo drobnjadi.

Nedavno je pisec teh vrst izpraševal po okolici prijazne vasice Bevk po imenu te rastline, ki jo sicer imenujemo krešo (Nasturtium officinale), kar je nemškega izvora (Brunnenkresse). Ljudje okoli Bevk jo imenujejo moravo. Slovanski jeziki rabijo to besedo nele za rastlino, temveč tudi za lepo tekoče reke. Zelo ljubki so otočki morave v večjih akvarijih.

Prijazen kotiček naše lepe slovenske zemlje je vas Jezero. Tik vasi je jezero, ostanek iz ledenih dob, ko so mogočni ledeniki pokrivali tudi naše ozemlje. Led, ki se je pomikal navzdol, je izril na mestih ob vznožju mogočne jame, sedanja jezera. Vsa alpska jezera so nastala v tej dobi. Zdaj je omenjeno jezero razmeroma majhno, v pradavnih časih je pa zavzemalo vso ravnino med hribovjem. Nedaleč od Jezera je podpeški kamnolom, ki je obogatil že marsikatero paleontološko zbirko. Med raznimi kamni najdeš kako prav lepo morsko školjko. Kamenje predstavlja morske sedimente, ki so jih podzemske sile dvignile pred mnogimi milijoni let. Lias imenujemo to formacijo, ki spada v juro srednjega zemskega veka.

Nedavno je piscu teh vrst nekdo podaril razmerno dobro ohranjeno školjko, ki jo je profesor g. Rakovec označil za Megalodus chamaeformis. Našli so v tem kamnolomu še mnogo drugih fosilnih mehkužcev, a tudi fosilne ribe.

Če se napotimo po podkrimski cesti proti Tomišlju, srečujemo majhne jamice tik poti ali pa malo oddaljene od nje. V eni zanimajo akvarista ribice, v drugi rastline, v tretji pupki, ljupinkarji in drugi.

Vremenski pregled

Anticiklon na jugovzhodu in jugu. Ciklon nad Zapadno in Severno Evropo. Prevladuje oblačnost skoro nad vso Evropo z dežjem v vzhodni Franciji in jasnim vremenom na Balkanskem polotoku. Po vsej Jugoslaviji je jasno. Temperatura se je zvišala in je znašala v Mostaru 31 stopinj.

Prognoza za ponedeljek: V severni polovici Evrope bo po večini oblačno, zlasti v severnih in zapadnih državah, kjer bo ponekod tudi deževalo. Na jugu bo ostalo jasno. Temperatura se bo dvignila.

Objave

V zdravilišču Dobrni bo 19. t.m. ob 20.30 v korist Rdečega križa odličen koncert, pri katerem bodo sodelovali operna pevka iz Zagreba Milinkovićeva Gjurgjica, Vlaćimir Huber, inž. Stanko Žepić, dr. Aleksander Manzoni in Uroš Prevoršek. To bo zadnja prireditev v letošnji sezoni v tem priljubljenem zdravilišču.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Dve pletilji

dobri in šiviljo za šivanje trikotaže takoj sprejmem. A. Filipović, mehanična pletilnica, Vinkovci.

20507-1

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Tovarnar

solastnik, ki potuje z lastnim avtomobilom po savski, vrbaski, primorski in bosanski polovici drinske banovine, kjer je zelo uveden, — išče samo prvovrstno zastopstvo manufakturno galanterijske stroke. Ponudbe na »Centrore klam, Zagreb, Gajeva ul. št. 4.

20669-5

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kavarno in hotel

z restavracijo oddam v mestu na Gorenjskem. Kavcija potrebna! Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

20581-17

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kabinet

centrum mesta, separiran vhod, oddam takoj. Knafljeva 13/II.

20620-23

Sobo

opremljeno, s separiranim vhodom, oddam stalnemu gospodu. Knafljeva 13/II.

20621-23

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.